

СВОВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа в Америці і орган „Руского Народного Союза“.

Рік XVI. Нью Йорк, Четвер, 14-го Мая 1908. Число 20.

Vol. XVI. New York, N. Y. Thursday, May 14, 1908. No. 20.

ВАЖНЕ! ВАЖНЕ! Руско-Народний Союз в Америці приймає в місяцю Цвітні і Маю с. р. нових членів від 16 до 35 літ без вступного а від 35 до 40 літ за половину вступного.

Дано від гол. Уряду Р. Н. Союзу в Джерси Ситі, Н. Дж. дня 20 Марта 1908.

Н. Кирчів предс.

А. Шаршонь нас.

С. Ядловский фінанс. сенр.

Т. Лабовский рекорд. сенр.

Повідомлене.

Отсим подаєсь до загальної відомости всім відділам Р. Н. Союзу, що Х. Головна Конвенція Р. Н. Союзу в Америці відбудеться в місті Philadelphia, Pa. на днях 7, 8, 9 і 10 Юлія б. р.

На підставі § 90 статутів Р. Н. Союзу, кождий Відділ, котрий сповняє всі свої повинности взглядом Р. Н. Союзу, має право вислати одного делегата на Конвенцію, котрий мусить бути членом Р. Н. Союзу. В тій цілі число членів буде залежати від числа осіб, котрі належать до Відділу і Р. Н. С. чи то на ціле чи на половину посмертного.

Делегат заступаючий відділ, складаючий ся з не більше як 50 членів, має право до одного голосу, делегат заступаючий відділ, складаючий ся з більше як 50 членів, а не понад 150, буде мав 2 голоси, а делегат, котрий буде заступав понад 150 членів, буде мав 3 голоси.

Всі відділи, котрі суть управнені до більше як одного голосу, можуть вислати на свій власний кошт на кождий додатковий голос одного делегата.

Відділи, котрі не хотять вислати делегатів, можуть дати заступництво делегатови другого відділу.

Жаден відділ, котрий не сповнив всіх своїх обов'язків взглядом Р. Н. Союзу, як несплачене вповні розмету або других належитостей, невиконане ухвал, розпоряджень або статута Р. Н. Союзу, невиконане старих довгів за відзнаки, книжочки, не буде мав права вибору делегата.

Всі делегати мають бути вибрані 30 днів перед Голов. Конвенцією і їх імена мають бути донесені Голов. Урядови на руки рекордового секретаря Р. Н. Союзу також в 30 днів перед Голов. Конвенцією.

Кождий вибраний делегат, має бути заосмотрений в повномочіє від дотичного відділу, заосмотрене печатю і підписом місцевих урядників, як також мусить вміти читати і писати.

Місце і час, в котрий відбудеться конвенція як також порядок конвенції, буде оголошено пізнійше.

Від Голов. Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Jersey City, N. J. Apr. 15. 1908.

К. Кирчів, предсідатель. А. Шаршонь, касієр.

С. Ядловский, секр. ф.

Т. Лабовский, секр. рек.

Відозва.

До всіх пп. місцевих Секретарів Р. Н. Союзу.

Поважані Панове!

Отсею дорогою взиває ся всіх тих пп. Секретарів, котрі ще не зволили прислати всіх старих грамот і бланкетів, щоби зробили се сейчас, щоби могли ми вислати всім членам нові грамоти, котрі від давна лежать готові в офісі і нищать ся.

Старі грамоти і бланкети присилайте в комплекті не по 2 або 3, щоби не мусіли ми вислати по пару грамот, а тимсамим заощадите нам праці і непотрібних видатків почтових.

Тим членам, що вступили до Р. Н. Союзу перед днем 1 Марта 1907, нових грамот не можемо видати без бланкетів, понеже того вимагає реорганізація Р. Н. Союзу. (17—20)

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу.

К. Кирчів, голов. предсідатель. Т. Лабовский, гол. рек. секретар.

Від Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет за місяць Цвітень 1908.

В. 39. Антія Кудлик ум. 12.III. 08.	1000.00
В. 6. В. Бук. Іванів ум. 3.III. 08.	1000.00
В. 58. Михайл Васів ум. 21.III. 08.	1000.00
В. 45. Тома Петкевич ум. 23.III. 08.	900.00
В. 114. Юрій Кулик утр. рук і ока	1000.00
В. 109. К. Пеляк ж. Антова ум. 23.II. 08.	400.00
В. 119. М. Кабал ж. Мах. ум. 4.IV. 08.	400.00
В. 41. І Тарасевич м. Анни ум. 9.IV. 08.	400.00
В. 53. Соф. Гуменна ж. Стеф. ум. 14.IV. 08.	400.00
В. 53. Іван Динько незділь. слабість	100.00
В. 120. Юрій Зазвірний утр. ноги	200.00

Разом 6.800.00

Платня гол. урядників за Цвітень 165.00

Адміністрація Союзу за Цвітень 141.12

Весь розхід вносить 7.106.12

Розмет платить 8039 членів на ціле посмертне (кождий по 0.85 дол.) і 756 членів на пів посмертного (кождий по 43 цнт.). Крім того кождий член платить за орган „Союзу“ по 10 цнт., на Фонд Резерв. по 2 цнти, на Фонд Народний по 1 центі, на Ф. Відних по 1 цнт.

Член на ціле посмертне платить 0.99 дол., а на половину посмертного 57 цнт.

К. Кирчів, предсідатель.

С. Ядловский, секретар.

А. Шаршонь, касієр.

Новинки.

КАЛЕНДАР.

М а й.

14	Ч.	Сремї прор.
15	П.	Атан. В.
16	С.	Тимот., Теод.
17	Н.	4. О роз. Пел.
18	П.	Ірїян вч.
19	В.	Йова многостр.
20	С.	Зн. Хр. Госп.

— Нова українська часопись. В Києві мав вийти перед Великоднем перший випуск гумористично-сатиричної часописи „Хрін“ Напрям часописи буде безпартійний, демократично-поступовий.

— Як доносять з місцевости Woodward, Oklahoma, то дня 11 с. м. в цілім степі шалів страшний торнадо. Кілька місцевостей, які не суть получені телеграфічно, мають бути цілковито знищені. Рівнож має бути ціле місто заповнено убитих і поранених. Сім міст потерпіло більші або менші шкоди: ними суть: Grand, Arnett, Vici, Mutual, Estelle, Cooley і Richmond. Приміром з міста Grand, яке є столицею повіту Ellis County доносять, що цілий сей повіт представляє ся як одна купа руїн. Позаяк вєсяда поперервано телеграфічну еполудку, то дуже тяжко про якісь відомости; однак і з тих скупих, які до сих пор наспіли, виходить, що шкоди і спустошеня суть дуже великі.

— В місцевости Larotte, Ind. дня 6-го с. м. впадено на слід

страшного злочину. На фермі, яка належала до пані Behe Guinness і згоріла, і де підчас пожежу згоріло і єї 3 оє дїтї, найдено до тепер чотирнадцять групів мушци, закопаних в землі. Пані Guinness купила сю ферму по смерти свого першого чоловіка. Уже таємна смерть єї двох перших чоловіків рівнож наводять здогад, що і вони не загинули натуральною смертю.

Поліція поки що заарештувала служачого пані Guinness, Ray Lamphere, про якого гадає, що він був з нею у змові. Що до неї самої, то годі знати, чи она згоріла з фармою, під якої згарищами найдено трупа жінки, однак без голови, чи може для замилення очей замордовано і спалено кого иньшого. Поліція є такої гадки і визначила навіть надгороду 5000.00 дол. за зловленє п. Guinness. Она то, купивши ферму, оголосила в часописях, що хоче вийти замуж, та кождого охочого, який лиш зголосив ся, а мав гроші зваблювала на ферму і мордувала. В сей спосіб, як гадає поліція, загинуло там до 20 мушци, котїй до днесь віднайдено лишень 14. Чотири трупи було заховані в сьмітю в відлеглисти 150 кроків від хати, а решта у землі. Кождий був запакований в мішку. Коли читає ся справозданя про се, то попросту нехочє ся вірити, щоби се могла бути правда. І так в хаті була мала кімнатка, завєжди замкнена і в нїй після вєякої правдоподібности поповнювано морди. Рів-

нож і пивниця мала свою гайну скритку; підлогу у нїй перед несповна роком вицементовано. Поліція задумє розсадити сю динамітом, бо гадає, що під нементом найде рівнож жертви. Дня 8 го с. м. в потягу ідучім до Нью Йорку, на стані Сиракюз арештовано якусь жінку на яку падало підозрінє, однак в недовій показало ся, що се була помилка. Зі знайдених до сих пор трупів розпізнано лишень трох. Чи і дальші дасть ся коли розпізнати, годі сказати, позаяк деякі з них безперечно лежали в землі уже по-18 місяців.

— На японське запрошенє дня 14-го с. м. з міста Харбіна удасть ся до Порту Артура відділ війська, щоби яко депутатія взяти удїл в посвяченю пам'ятника, який виставили японці погибшим в Порт Артурі російським салдатам. Питанє, чи дуже приято буде Москалям в генералїм Порт Артурі.

— В полудневих степях Злучених Держав тимї днями повивь страшний вихор так званий Тобнадо і куди він перейшов, лишив за собою лиш смерть та знищенє. Около 2000 людий вбитих і тяжко покалічених, 46 місточок зруйнованих, 2500 будинків перемиєних в купу румовища, 8000 людий без даху.

— В Австралїйскім парламенті ухвалено дати пенсію всім старцям горожанам держави. Пенсія ся буде вивочити два доллари і пів тижнево, як раз тільки, що коштує жите одного чоловіка і зачне ся виплачувати від першого липня слідуєчого року.

— Пропєс генерала Павлова, що відбудє ся незабаром в Петербурзі, грозить для російськє адміністрації великою компромітацією. „Петер. Ведомости“, котрих редактором є кня. Ухтомський так опсують „сделкї“ Павлова: Коли Павлов з початком російськє-япанськєї війни дня 12 лютого 1904 мусїв уступити з Кореї, старав ся о то, щоби стати дипломатичним агентом тоді ще всемогучого царськєго намісника Далєкого Сходу, Алексїєва. То єму не удало ся і його перенєсено до Шангаю, щоби звїдтам давав тайні вїсти про положєнє Японцїв. Замість того волїв Павлов занятя ся фінансовими справами. „Талановитий“ дипломат — як пише кня. Ухтомський — взяв ся помагати правительству в його интересах а до помочи взяв собі якогось Цієрмана, сибірськєго дезертира. Так закупив який десяток вєзєм дрантивих і нездалих до вієчого кораблів за величєзні суми, з котрих очевидячки значна часть тонула в його кишени.

Дальше одержав Павлов приказ купити соленого мяса по 15 цнт.

за фунт, а він купив замість того волового лою і поракував собі по 40 цнт. за фунт. Так купив він також за посередництвом свого агента 63.900 пар чобіт і поракував собі по 13 доларів за пару, підчас коли такі чоботи коштують в Шангаю 3 до 4 долари, а остаточно із тих вєіх чобіт дістало ся лиш 7000 пар до Порту Артура. При закушї провіанту і вислїдї войска до Росії помагав Павлову в Шангаю ще й російськї генерал Весімов. За перевіз войска з далєкого Сходу до Росії казали собі платити по 280 рублів від одного воєяка, а перевозили їх на вуглевих кораблях. В той спосіб перевезено 25.000 мужа до Росії, аж остаточно правительству було се вже за довго і воно перевезло дальших 90.000 мужа на власну руку по 125 рублів від воєяка.

Тодї то петербургська комісія передала справу Павлова контролєрови державному до слїду а на його жадає установленє спеціальну слїдчу комісію, котра викрила, що на видатки у висоті богато мільонів рублів брак вєяких вїстїв і документів а тогї документи, які Павлов предложив, дуже підозрїлі вартости.

Коротенька відозва.

Не записуйте церковних маєтків на рим. кат. біскупів!

Знаю армієри, що вже в часі побуту нашого гр. к. Евєскопа, деякі парохїї позаписовали свої маєтки на рим. кат. дієцезальну організацію. Не слухайте, що се все одно, бо передача наших церковних маєтків на рим. кат. організацію для нас смерть.

Тих кільха слів уважав я публично оголосити — сповнаючи при тім обовязок як руськєго гр. к. сьвященника. О. Нєстор Дмитрїв.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ товариства „Прєсвіта“ відбудє ся в суботу дня 23. Мая 1908 р. в Ліберті Гал. ч. 255—263 Е. Гаустон Стр. Дохід призначений на Бібліотеку Тов. „Прєсвіта“. Початок о год. 7 вечер. Вступ 25 цнт. На сей баль запрашає Русинів в Нью Йорку і околиці. 22 Н 76 Комітет.

Брак роботи

є причиною, що богато Русинів мусить оглядати ся за вишним залягєм. І нащо богато ломати собі голову, коли тєпер фарми незвичайно подешевїли. Платїть, сейчас по всякі інформації, залучаючи марку на відповїдї, на адресу: JOE SHARKEY 184 Hudson Str. New York, N. Y.

Ів. Франчук.

Як воювали Запорожці.

Хто з нас не чув про козаків-Запорожців? Були то лицарі не аби які. На своїх легких чайках пускали ся на Чорне море, заглядали до Синопи і Трапезунта*), а навіть і самого султана у Цареграді не побоялися ся та навідували ся частенько до него.

Лицарські подвиги їх були звісні цілому світові, що дивував ся їх сміливістю і відвагою. Немає менше звеличав їх хоробрість та відвагу сам нарід український в чудових піснях, сотворюючи безсмертний пам'ятник для тих, що кляли свої буйні голови за рідний край.

Мабуть цікаво буде знати і нашому селяству, як саме воювали його чубаті прадіди з ворогами та слави добували. Воювали Запорожці найпаче з своїми сусідами: з Поляками, Турками, Татарями а деколи з Москалями та Волохами. З Татарями Запорожці найчастійше били ся, бо вони були їх найближшими сусідами і рік річно набігали на українські землі, руйнуючи все огнем і мечем та забираючи в ясир тисячі народу. Щоб оборонити Україну від татарських нападів, старали ся Запорожці передовсім не допустити Татар в границі України, а обороною до того служили їм бекети (пікети), радути, фігури і могили.

Бекети і були то кінні відділи Запорожців, що їздили степом вздовж татарської границі і зорили за всякими рухами ворогів і як Татар рушали в похід, вони сейчас повідомляли про те своїх. Бекети містилися в двадцяти стоянках (постях), а число Запорожців в усіх тих стоянках виносило і до чотири тисяч людей.

Радути, се були укріплені великі хати, в котрих містилася залага зложена з найменше з 50 людей під начальством осаула, а служили для поміщення, для сторожових бекетів. Радути стояли в віддаленю від себе на 10 до 30 верств, так щоб з одної радути можна було видіти другу; були вони вкриті каміщем і огорожені деревляним забором.

Коли козацька бекета помітила щось підозрілого у Татар, давала сейчас знати залозі в радути, а Запорожці в радути самі міркували, чи дадуть раду ворогови, чи ні. Як ні, то запаювано фігури.

Фігурами називали ся бочки без верхнього дна, уставлені на собі в виді правильного круга так, що підставу фігури творило шість бочок; на першій круг ставили Запорожці другий з п'яти бочок, на другий — третій з чотирох бочок, на третій — четвертий з трох бочок, а на п'ятім крузі кладено одну тільки бочку зовсім без дна. Між так уложеними бочками було порожнє місце, котре заливано смолою. Над самою верхною був залізний прут з бльоком, на котрий навівано вузевку або шнурок. Один кінець вузевки звисав на землю, другий входив в порожнє місце між бочками, а до його кінця привязувано сніпок соломи.

Як лише вартові бачили, що самі Татарам не дадуть ради, підбігали до фігури, ловили за вільний кінець шнурка і підтягали в гору той, на котрім був сніпок соломи. Солому підпалювано і спускано назад в середину фігури, а фігура займала ся тогди великим огнем і давала знати широко й далеко про небезпеку. На той знак, коли не всі, то що найменше поблизькі радути і бекети, а навіть і ті Запорожці, що вибрали ся в степи на роботу, бігли в сторону палаючих фігур, щоб дати опір Татарам. Коли Татари були поблизь бекетів, то Запорожці запалювали дві фігури, а коли вони перешкодили границю, запалювано три фігури. Коли Татарва впала в межі Запорожських земель, тогди козаки гонили за ними.

Щоб не впасти жертвою якого підступу Татар, пускали ся за нами козаки в погоню не инакше, лише табором зложеним з двох рядів возів і замкненим з переду і з задку окремо 8 або 10 возами. Одна часть Запорожців держала ся в таборі, а другі вганяли на конях з боків табору і в такому виді скоро двигались по степу, бо від швидкості залежало тут все. Серед того висилали Запорожці ще сторожу себто патрулі на всі чотири сторони, котрі пильно зорили за ворогом і вразі чого давали знати козакам, а табор сейчас ставав і готовий ся до борби.

До оборони від ворогів служили ще й могили, себто земляні насипи. Робили їх Запорожці звані могильниками а по нашому сапері; різнили ся ті могили від звичайних тим, що були обведені валами, а на могилі стояла пушка. На самій середині могили було углублене, в котре скривали ся Запорожці і гляділи, чи не видно де стада ворон, або чи не колись ся в ріжні боки висока степова трава — „тирса“. Се іменно був знак, що Татари в степу. Замітивши се, Запорожці палили огні і стріляли з пушок і в такий спосіб повідомляли околицю про лихо. Щоби не ввести в блуд своїх і дати можливість відрізнити козаків від Татар, все в такому разі вскакував на курган один козак, в противенстві до Татар, котрі вбігали купою.

Такої тактики, отакого способу воювання держали ся Запорожці, обороняючи себе від ворогів. Але Запорожці не все лише відбивали ся від ворога. Дуже часто і вони ступали на него, нападали в його власній хаті. Після того, на кого ті походи улаждувано, були вони сухопутні, або морські.

До походів були ріжні причини. Часом загадувала їх старшина, часом знов самі Запорожці проти волі старшини рішали похід, щоб добувати слави та корити бутних ворогів України. Коли лише рішено похід, палено на Січі з армат, а відтак розсилали розсильників до тих козаків, що жили в степу по зливовиках і бурдюгах та скрізь по цілій землі запорожській, щоб закликали козаків на бій. Се називало ся кругова повістка. На сей зазив мов пчолоди до улья спішили Запорожці у Січ кінно і пішо і з харчем. Часом загадувала Запорожці більший похід, а тогди не обмежували ся лиш на свої власні сили, а закликали охотників з Гетьманщини. Спосіб закликування був вельми характеристичний і він малює як найкраще характер Запорожців. На заході Європи закликувано охотників тим, що новобранців поили, платили гроші і обіцували їм всякі користі; Запорожці-ж поступали зовсім инакше. Вони кликали: „Хто хоче за християнську віру бути посаженим на кіл, хто хоче бути четвертованим або колесованим, хто готов перетерпіти всякі муки за св. хрест, хто не боїть ся вкінці смерті, нехай пристає до нас. Смерть і так кожного постигне!“

Такий зазив промовляв козакам до серця і Запорожці набирали багато охотників. Тогди доперва кошовий скликав на Січ раду, на котрій виснював цілі війни і подавав план походу. По раді козаки розходили ся на кілька днів домів, щоб запасти харчем на дорогу.

Тепер на Січі розпочинав ся великий рух. Коли се був морський похід, ладили Запорожці свої човна; коли-ж сухопутний,

оглядали і направляли вози, на котрі набирали поживу, зброю і все потрібне на війні. Майстрам не було віддиху; за те ті, що не сурман та відбити у них положених бранців — набирали на човна харчу, ставили на них фальконети (рід армат), набирали для себе зброю і чекали похмурих днів або темних ночей. Вглядавші мали до чого рук приложити, гуляли аж до нестями, бо в часі походу Запорожці жили мов монахи. Не то, що горівки на очи не бачили, але навіть люльки, невідлучної їх товаришки, мусіли відректи ся.

По при вози дбали Запорожці ще й про коні, в котрих дуже кохали ся і наряджали їх дорого. Вудила, сідала, стремена були дорогі і чим котрий Запорожець пристроїв краще свого коня вороного, тим більша слава для него. Не рідко убирали вони свої коні і в дорого вибивані бляхи, що аж сякали на сонці. Козачі коні були, як змії. Діставали їх Запорожці або через купно, або самі плекали, а ні то прямо займали у Татар. Займане татарських коний уважало ся лицарським ділом; їзза коний Запорожці густо-часто воювали з Татарями, котрі при даній нагоді крали їх знов у Запорожців.

Пристроївши коні та зладивши вози і все потрібне в війні, козаки старали ся і про оруже для себе, як рушниці, пістолі і шаблі, в все те прикрашали золотом, сріблом і всякими дорогіцінностями. На оруже і коня козаки все своє багатство поклали, як і личить кождому лицареві.

Аж тепер гучно, бучно та стрійно вибирали ся Запорожці в похід. На чолі війська їхав хорунжий з військовою хоругвою, а за ним на пишнім коні сам кошовий. Дальше кобзарі й сурмачі а за ними маса війська, а іменно піхота, кінниця і козаца артилерія. Все було стрійне, а коні і оруже світили ся від золота.

Ой у полі могила, широка долина.
Сизий орел пролітає:
Славне військо, славне запорожське
У похід вступає,
А як золоту сяє... (Нар. пісня).

Із військом запорожським йшли в похід і всякі ремісники, як ковалі, теслі, кухарі, або по їхньому куховарі і могильники або сапери — люди, корих задачно було сипати в разі потреби земляні вали, копати ями й рови і т. п. Як вже згадано, Запорожці забирали з собою і вози, на яких везли артилерію і часть свого оружжя, перевозили ранних і що найголовнійше укріпляли ся ними против неприятеля. Запорожці йшли все табором; в його середині містилася піхота, а з боків їхала кінниця. Для надзору над рухами неприятельськими і для забезпеченя себе від несподіваного нападу, висилали козаки на всі сторони світа розвідників. Похід відбував ся більшою частию ночью; за дня козаки відпочивали по глибоких балках, або вишукували місця, деб не доглянув їх неприятель. В дорозі були незвичайно обережні, бо не розкладали огнів; коням, щоб не ржали, завязували морди, а з собою говорили по шепці. Для орієнтації в місцевості уживали Запорожці нюримбергських квадрантів, себто роду компасів (такого кружачка, на котрім засромлена голочка показує одним кінцем північ, а другим полудне). Та Запорожці і без того знали свої вольности, як власну пащу. Вони зміли в степу добре розізнати ся. В день кермували ся після сонця, пізнавали дорогу по могилах, балках, скрутих трав і деревах, що поодинокю росли серед степу; в ночи „ухом та слухом“ по бігу ріки, зв'язках а наконіць по напрямі вітру, який називала після того, звідки дув: „москалем“, „бусурменом“, „донцем“ і „ляхом“. Скриваючи ся по камішах, уміючи вити вовком, удавати перепелицю і користуючи ся всім, що попадало ся їм в дорозі, Запорожці пильно зорили за ворогами, а нападаючи на них несподівано, розбивали малими силами і сильного ворога.

Запорожці не любили облягати міст, бо се не було після них лицарським ділом, за те борба на руку, грудь о грудь, творила славу воєнних подвигів козаків. Ставши лицем в лице з ворогом, Запорожці не відразу розпочинали з ним правильний, рішучий бій. Вони улаждували наперед табор, окопували його, входили самі в него і розпочинали пальбу з армат. Однак канонада не тревала довго. Се було щось, як пригравка до властивого діла, як приготуване та набирание відваги і сміливости до рішучого кроку. По канонаді висилали Запорожці з поміж себе сміливих і острих на язык людей як так звані „герці“, „грет“, або „татарський танець“. Охотники виїздили верх з табору проти неприятеля, а кружачи перед ним на конях, визивали його до борби в поєдинку, насміявали ся або кпили з него і в загалі старали ся його їдкими а глумливими словами вразити і роздрочити. Такі герці були з того згляду потрібні, що давали козакам нагоду оглянути положене неприятельських військ і розпізнати їх сили та слабі місця.

Відтак козаки несподівано переривали герц, ховали ся в табор, укладали плян атаку і розпочинали правильну битву. Запорожці любили атаку з боків і з задку. Тому ділили своє військо на чотири части. Одну часть лишали в таборі, а три инші висилали на зад і боки ворога, з тим, щоби борбу розпочинати в один час. І коли справді всі відділи ділали одночасно, бо і ті, що лишали ся в таборі, нападали ворога з фронту, то козаки звичайно побіждали; так було під Жовтими Водами і Княжим Байраком, де ужито як раз того способу борби.

Замітне й те, що Запорожці старали ся впливати і на моральну сторону неприятелів, себто любили „напугати ворогів“. Завдане ворогови страху було у них не меншим подвигом, як глянене смерті в очи.

Обороною козаків проти ворога служив т а б о р, чотирокутий або круглий ряд возів. Щоби зробити табор, козаки ставили в округ по кілька возів в одному ряді, колеса лучили з собою залізними ланцюхами, оголоблі піднимали в гору, як копії, межі возами копали доли, а по углях ставили армат і мездірі. В такий табор замикала ся піхота, а то й кінниця і звідтам хоробро, мов з якої криптиці відстрілювала ся і відбивали ся від ворога. При пальбі задні ряди наряджали рушниці і подавали їх безперервно переднім, що тим способом разили ворога без уявну. Часом робили Запорожці докола табору канали, вали і воччі доли. В устроєнню табору Запорожці були майстрами і в нім чули ся зовсім безпечні, ба навіть, як твердить чужосторонні інженери, були непобідими.

Запорожці воювали не лише на суші але і на морі. Між сухопутним а морським походом козаків була лише така різниця, що на суші мали вони коні, а на морі місто коний чайки, себто довгі човна о 20 до 30 рядках весел, в котрих містило ся від 50 до 70 людей. Чайки були заосмотрені також в вітрила; тих вітрил уживали Запорожці рідко, а воліли гребти веслами, бо тим способом звертали менше на себе уваги.

Коли Запорожці рішили морський похід, щоб подрагувати бі відповідну пору до виїзду, пускали ся долі Дніпром на море. Кошовий плыв все в першій чайці. Але не так легко було дістати ся

у Чорне море, як би може хто гадав. Турки мали ся добре на острозі перед неспрошеними гістьми і від острова Тавані на Дніпрі до їх міста Кизикирмена, що стояло на березі Дніпра на противі острова, перетягнули грубі ланцюхи вздовж ріки, построили до переїзду ворота, а гирла пушок раз враз грізно гляділи на те місце і в кожній хвилі готові були розторошити смільчака.

Здавало ся, що не можна тамтуди перебраться ся, а однак Запорожці знали способи, щоб оминти лихо. Підїхавши близько перегороди, ховали ся з чайками в безпечні місця, йшли в ліс, стинали великі дерева, вязали їх в купу і стоячи пускали ночью долі Дніпром. Деревя, несені філею, ударили в ланцюхи, а Турки, думаючи, що се козаки, палили в них з армат. Між тим Запорожці преспокійно сиділи собі в безпечнім місці і коли Туркам здавало ся, що вже знищили, або бодай відогнали Запорожців і переставали стріляти, тогди випливали вони з захисту і наперши на ворота, переривали їх і так безпечно діставали ся по за охорону і пліли дальше Дніпром. Коли Турки похопили ся на хитрощах Запорожців, то вони просто брали човна і несли їх сушею так довго, аж минула небезпека. Тогди спускали човна знов на воду і пліли безжурно дальше.

Лучало ся і таке, що Турки у самого устя Дніпра заставляли на Запорожців галери і кораблі. Було се дуже небезпечно, але Запорожці і тут не дуже лякали ся. Під охороною ночи уміли вони висмикнути ся чатуємим кораблям і як шукай вітра в полю, так і шукай Запорожців на морі. Турки не пробували навіть їх гонити, бо козацькі човна маленькі собою ховали ся в філах морських і не помігши їх здалека, а за те турецькі кораблі високі і видні самі вказували собою Запорожцям, як їх треба обминати.

На вістку, що Запорожці вдерли ся у Чорне море, розсилали Турки по всіх бережних містах остороги. Алеж се не багато помагало! Як Турки стерегли ся від моря, то Запорожці ховали свої човна в якісь прибережні заглибини і нори, а самі від суші в ночи ударили на місто, палили і рабували його, визволяли невільників, та зі здобичю спішили на човні і відпливали на повне море. Погулявши кілька днів по морю, нападали в той сам спосіб на друге, третє і т. д. місто, а навіть і самому Цареградові западували сьвічки.

А в неділеньку рано пораненько плывуть славні козацькі Пльвуть човенцями, поблискують веселцями,
Вдарили разом сімсот самопалів...
Була Варна, була Варна здавна славна,
Славніші козаки, що в тій Варні місто взяла
Міста в Варні усі взяли, а в них Турків порубали.

Народна пісня.

Оттак гуляли Запорожці на повнім морі, але турецьких кораблів вони таки пильно уникали, бо не їм на малих чайках було бити ся з великими суднами. Лучало ся однак, що оминти Турків ніяк не було можна і тогди Запорожці готовили ся до борби. Дожидали вечера, а тоді підпливали близько турецьких кораблів. Одна половина козаків стріляла з пушок, а друга дожидала хвилі, коли чайка цілком зближить ся до турецького судна. Тоді вскакували мито на галери і там розпочинали з Турками бій. Часто виходили Запорожці і тут побідниками, хоть дуже багато їх кляло свої буйні голови.

Ограбувавши в такий спосіб турецькі міста і набравши багату добичі, вертали козаки по якімсь часі з визволеними невольниками домів „на ясній зорі, на тихій воді, у мир хрещений, у край веселий“. Але і сей поворот не був безпечний. Турецькі галери стояли у устя Дніпра і стежили за повертаючими з добичею козаками. Але як з кожної небезпеки, так і з сей уміли Запорожці видобути ся. Вони приставали в звисім їм заліві недалеко Очакова і по тім заліві і низькій дощині, ідучий від залива к Дніпру, та заливаній морською водою допливали до сушого місця. Там забирали свої чайки на плечі і несли їх так довго, аж знов могли посускувати човни на воду. Часом мусіли Запорожці дуже колувати, бо аж донським лиманом, рікою Міюсом, через Вовчу-Воду і Самару доходили в Дніпро, а там горі Дніпром діставали ся у свою Січ, де часть добичі ділили між себе і часть її віддавали на Січову церкву і монастирі.

Предивно тепер стає, що Запорожці на своїх лихих чайках могли важити ся на такі сміливі подвиги і під носом турецьких галер і війська грабили й палили їх міста! Зложила ся на се по часті і оспалість Турків, але здебільша треба ті удалі подвиги приписати козацькій незвичайній відвазі і сміливості, бо не зважали вони на ніяку небезпеку. Чи то в походах сухопутних, чи морських смерть за ніщо мали собі Запорожці, а були такі витревали, що хоть ворог відбив їх і 20 раз, то вони ще 21 раз пробували щастя! Не даром в Польщі говорили про козацтво, що воно — гидра, котрій хоть відрубаеш голову, то натомість виростають нові.

Не дбав Зпорожець про своє жите, про свою голову, бо:
Не сьогодні, так завтра поляже вона,
Як у степу од вітру трава,
А слава не вмере, не поляже
Всьому світу лицарство козацьке розкаже,
Та козацька слава,
Що по всьому світу дивом стала. (Нар. пісня)

Та не треба думати, що Запорожці все побіждали своїх ворогів. Побивали і їх вороги, але тогди уступали вони все в порядку, а дякуючи бистрим своїм коням, уходили поспішно перед натрапаючим ворогом. Часом, щоб спинити неприятеля, запалювали траву в степу, а тогди вороги спасали ся бігством, як хто лиш міг скоро, щоб уникнути певної загибелі.

Такими були славні Запорожці і так воювали вони з ворогами за свободу і добро України та за святу віру. І хоч вже 130 літ минуло з того часу, як царица Катерина II зруйнувала Запорожцям слава про козаків в серцях праправнуків не вмирає та не гине, бо чубаті Запорожці се вицьвіт народної душі, сама краща частина народного „я“.

Давних Запорожців нема, але борба з ворогами не перервалася. І встають нові „Січі“, нове товариство. Новітні Запорожці мечем воюють, а наукою і просвітою та при тім можуть сміліше глядіти на колишних козаків як на примір відваги, хоробрости витревалости в бою з ворогами.

Не стало давних Запорожців, а вони все ще живуть в серці і піснях нашого народу:

Дніпре брате, чим ти славен?
Чим ти славен, чим ти равен?
Чим ти ясен, чим ти красен?
Чи своєю довжиною, чи своєю глибиною?
Чи крутими берегами, чи жовтими пісками?
А чи темними лісами, чи зеленими лугами?
— Ой я славен козаками, молодими бурлаками...

*) Міста на побережю Малої Азії.

Справозданє касове

„Рус. Нар. Союзу“ за місяць Марець 1908 р.

Table with columns: Число Відділу, Назва Братства, Розмет. Lists various fraternal organizations and their financial contributions.

Table with columns: Число Відділу, Назва Братства, Розмет. Continuation of the financial report table.

Summary table for the financial report, including items like 'Платня головн. Урядників', 'Адміністрація Р. Н. С.', and 'Друки і печатки для м від Р. Н. С.' with their respective amounts.

Допиєь.

Нью Йорк. Зі всіх сторін люди дописують до „Свободи“ різні вісти а з Нью Йорку, гори міста, ніхто чогось нічого не напише, хотїй там живуть Русини та так само мають у себе досїте рїжних, як то кажуть по теперїшньому, „полїтих“. Бо і чомуж би не мати? Прецїнь Нью Йорк, а ще гора міста, то була колись велика твердня наших ярих твердих москалів з під Горлиць, котрі думали, що перевернуть цілу Америку на Русь на своє копито. Гадали бїдачиска, що Русини такі дурні, що як вони мерзенні крикнуть на „радикалів“, то всі Лемки як один заберуть ножи тай гаїда на радикалів.

Але переїсчили ся чесні люди, хотїй не дуже велика куїка їх і була, відлучили ся від гнилої колоди, та заложили собі братства чисто народні з програмою, тримати ся свого власно гр, рїдного, та спомогати самї себе взаїмно. Так основано сестричне братство св. Ольги, жіночне, а мужське братство св. Андрея, і оба тотї братства розвивають ся дуже красно. Твердолюби мало не показали ся зі слости, коли бачили, що в їх твердинї, радикали так гарно розвивають ся. Зачали рїжними штуками вмовляти в людей ненависть та хотїли тим чином розбити тотї братства, та весь наїрїд перетягнути до своєї кошари. Люди не бояли ся лайок, які твердолюби в своїх новинках на них писали і тримали ся твердо свого. Тодї хруні вїдпачї, що нічого в Нью Йорку не вїдють, забрали ся з гори міста та перемудували свою шмату до Олфману, але головний редахтїр Гладик не пішов з ними, бо му троха самї хруні дроту закрутили, та позїстав ся в Нью Йорку надалї, та зачав видавати знову газету, як наші люди єї називають „Паскудника“, в котрій все тїлько гнїль величає, а на все добре мов скажена собака бреше. Хто з поважана читачїв коли читав його газету, той знає, що в нїї єсть. Но, але тоє все лишу на боцї. Я хочу написати дещо, як ми святакували великодні свята в Нью Йорку, на гори міста.

Як вже звичайно, то наш наїрїд руский на Великодні свята пече великі хлїби, так званї паски; кожда родина пече собі три такі великі як колесо млинське паски, і то лишень для себе. Єсли має бурдїнарїв, то мусить печи кождому бурдїнярови одну таку велику паску. Часами можна бачити в однім домі таких пасок і десять, а єць та ковбас без ліку — що мало ся стїл не заломить під тїм усїм. Потїм приходить святаїсник та святаїть. Н 77 Отже наші люди напекли тих пасок і попросили свого святаїсника, щоби їм посвятив; хруні просили батюшку расейского, щоби їм по твердому покропив. Вони думали, що як батюшка їм паску покропить, то буде смачнїша, але перерахували ся. Батюшка сказав, що як хотять, то нехай собі позносять до одного архїхруня, то він їм покропить. Тодї хруні як шаленї зачали носити пакки до архїхруня, і то так, що аж поїрїли під тягаром; але не всі тоє робїли. Менше збаламученї люди гадали, що вони собі нашого святаїсника попросять, щоби їм посвятив паску. І так одна жїнка заклїкала нашого святаїсника до себе без дозволу свого мужа — хруня. Послухайте, що є стало з паскою, коли муж прийшов до дому і доїдав ся, що паска посвятиєна нашм святаїсником а не батюшкою: він зарїсїяг, що не буде паски їсти. А мав він у себе двох бурдїнарїв, також хрунів, котрі так само казали їсти паску, що не будуть їсти паски. Але чи того додержали? Де там!... Коли газда твердолюбї пішов слати бурдїнярї далї їсти, та так їли, що мало не поїскали їм черева. Газда коли пробудив ся, то і половини паски не застав.

Тепер верну ся, як батюшка святаїв і що дістав за те, коли хрунята позносили паски до архїхруня. Батюшка покропив тоє все, та архїхрунь взяв калєдох до руки та зачав ходити поміж твердолюбїв зїпати на батюшку гроші за покропленє. Но, але хруні все хрунями. Вони не чекали, щоби щось батюшцї дати. Кождий хал за свою паску та в ноги. На що їм платити, коли вже мали покропленє. Батюшка гїдючи тоє, собі в ноги. Коли так гївав, як опаренїї, одїн його парафіянїн клїкав його, щоби зайшов до нього та паску покропив, але батюшка лишє рукою кивнув, тай пішов домів. А хруняки потїм доперва до нашого святаїсника, щоби сей їм святаїв паски, кажучи, що вони ніколи вже ходити до батюшкїв не будуть, та що вони — як самї признавали ся — підїлїх людїї слухали, котрі їм казали, що батюшка все за дурно людям зробиє, а воно інакше стало ся — батюшка хотїв заплати так само як і другї.

Важне для церковей! Сїм подаю до загальної вїдомости, що від пїв року перебуваю в Америцї як арт. рїзьбар, спеціалїст у всїяких церковних роботах рїзьбарско-поводатарских. Образованїя в перворядних артистичних закладах та школах європейских, бувшиї управитель в „Товариствї для розвитку рускої штуки“ у Льовї, приймаю всїякі роботи церковнї, як іконостасї, вїстари, проповідальнїцї, кївати, бальдахнї і пр. Генер виконую іконостас для церковї в Butler, Pa Pierce Ave. Поручаю ся ласкавії пам'ятї з глибоким поважанєм Іван Луговяк Box 89 BUTTLER, PA. 2 ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ „Р. Н. СОЮЗА“.

„SWOBODA“

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly

published every Thursday at

184 Hudson St., New York, N. Y.

Published by

Ruth. Publishing & Exchange Co

Anth. Curkowskyj, editor.

Terms: Two dollars a year.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered as second-class matter December 21, 1906 at the post office at New York, N. Y. under the Act of Congress of March 3, 1879

„Свобода“

видається для руского народа в Америці і орган „Р. Н. Союзу“, виходить щотижня в Четвер і коштує:

в Америці на 12 місяців... \$2.00

в стар. краю на 12 місяців \$2.00

в Америці на 6 місяців... \$1.00

Оплатувати газету треба всередині в гору.

Гроші треба посилати в реєстрованим листі, або через експресовий, або поштовою поштою order (можі ордер). Money order, то є карточку, котру доставляє від почтара або агента на експресовім офісі, пішліть нам, без того ми не годні грошей приймавати.

Адрес:

„SWOBODA“

184 Hudson St., New York, N. Y.

Телефон 7074 Spring.

Хто хоче, щоби его адрес змінили мусить подати нам, крім старого, також свій старий адрес.

По вбійстві Потоцкого.

Мірослав Січинський находити ся в слідчій в'язниці — як доносить „Діло“ — в повній рівновазі і почувати себе загальом добре. Усіх ув'язнених, крім його матері, як ми уже в попереднім числі доносили випущено на волю. Розправа проти него, а властиво проти него і його матері може після дотеперішних диспозицій відбути ся не швидко, як по 20 мая, розумієть ся на той случай, що вона малабати місце у Львові. Слідчому судні зголошено вже імена адвокатів, які будуть фунгувати як правні заступники обжалованих. Крім того заявило двох віденських адвокатів боронити обжалованих, колиб розправа ведено перед німецькими судьями присяжними. В наслідок поголоски, сфабрикованої польською пресою про мниму пробу утечі М. Січинського, побут його в тюрмі дуже обострено. Про воганий харч та всякі литарства, практиковані з купном їди, нічого й говорити. Гроші йдуть, але їди, яку за них вібито купуєть ся, ув'язнений майже не бачить. В тюрмі скріплено військовою вартою 11 мужа. На коритарі функціонує військова варта, а під камерою, в якій держать М. Січинського, стоїть без упину жовнір з важним багнетом. Най-

дальші зарядження (бережності заховають ся також при переводжуваню арештанта до переслухання. Крім тюремних дозорців ступає за ним все жовнір з карабіном. М. Січинському не дозволяе слідчий судья читати ніякої лектури навіть „Листів з Африки“ Сенкевича!

Ще гірша доля припала матері ув'язненого, п. О. Січинського.

Ізза важкого життя в тюрмі та всяких заострень, старенька, схоронана матір ринула ся на важкий крок — на голодівку.

Голодувала вона від 8 го цвітня. Наслідки голодування відбили ся на здоров'ю ув'язненої так, що 10-го цвітня по лікарських оглядинах, які перевів тюремний лікар, д-р Лукас, постановлено її за згодою слідчого судні перевести до шпиталю в карній заведеню жіночим ім. Марії Магдалини.

Хору матір перевезено під конвоем до тюремного шпиталю по 2 ій год. по пол. Вістка про голодівку матері Січинського дійшла до відома загалу аж по двох днях тому, що слідчий судья не позваляє нікому бачити ся з нею.

О матерне серце, кілько в тобі любови до своєї дитини! Чиж є для тебе яка жертва за велика, щоб ратувати свою дитину?

Тимчасом погроми руських шиб, шальдів і інституцій у Львові починають також видавати свої плоди; звичайно: хто оє вітер, той збирає бурю. Доказом сього нехай послужить письмо якогось шлягуна, оголошене в львівськім русиноїднім „Przegląd i“. Подаємо його дословно:

„Szpanowna Redakcyo! W odpowiedzi na antiruskie demonstracye we Lwowie zniszczono u mnie w posy organyzye. Szkoda ponad 800 kopc. Zostawili napis „To za rusьki шиб у Львові“. Prasa rodj dza lwowski motloch przeciw Rusinom, a my dzgzymy o nasze zycie! M. Zawadzki“.

Рівнож, як довідуємо ся з приватного листа, то в охрестности Львова самі селяни зарядили формальний бойкот міста — і не довозять на торговлицю ніяких артикулів до їди, через що ціни всього у Львові значно підскочили.

Се здаєть ся досить яскраво ілюструє пануючий настрій посеред галицької суспільности.

При сій нагоді, яко ілюстрацію гównoprawnienia Русинів в Галичині, не завадить і згадати про заяву бувшого посла до віденського парламенту, д-р Вол. Охримовича, який складаючи свій мандат, сказав:

„Я зневірив ся в успішність парламентарної роботи, я втратив надію, щоби з парламенту можна щось доброго для народу зробити“.

Сі слова сказав чоловік,

який майже два й п'ять літ (від 1890 року) заступав і борю ся за подолтані права нашого народу у Відні!... І коли такий чоловік складає мандат, повірений йому виборцями і го через се, що протягом двайцяти літ прийшов до сего сумного переконання, що мамо послів, мамо протестів і заяв, мамо австрійського уряду, польських влахта топче ногами найкардинальніші права нашою народу — то і чуж дивним буде крок Січинського, крок подиктований розумом, яка не виділа ніякого законного виходу з того положення.

Тепер усі дивники так в Галичині, як і в цілій Австрії розписують ся на тему, хто має бути наслідником гр. Потоцкого. Кожа партія висуває свого, одні Коритовського, другі гр. Голуховського, Залеського, а вкінці і Бобжинського. Після останніх вістей найбільше видів має Бобжинський. Для галицьких Русинів евантуальний сей намістник буде означати продовжене системи Потоцкого: безправств, лайдацтва, шахрайств, преліву крові і т. д. і т. д.

Чи се причинить ся до „успокоєня“ умів та до зладження пропасти між Русинами а Поляками — позволимо собі поваже сумнівати ся.

Слонь та цуценя.

Коли тільки сподобив ся взяти до рук шмату під назвою „Брехня“ — чи то пак — „Темна кривда“, на якій гаспадин Луцик розмазує своїми брудними руками багнюку й, опісля, цим робітників ватає, — то зараз тобі й лізе межі очі якийсь оден Борух, та це й Іван. Жеби не було ймена християнського, то подумав би, що то якийсь жид. (Може й дійсно він бувший син борухів з пейсами з Галичини, та там був Йоско, а тут Іван, а долара подай).

От цей потомок Сема — сына Ноевого — завше на шпальтах цієї „Брехні“ щось дзвунуть і дзвунуть невтомно на русинів українців та на їх отців духовних, ба й себе це теж величає русином. Що за чудасія й що це за собача натура — думаю собі — звиває себе русином, а на русинів гавкає? Аж дивно стало! Ну, думаю, придивлюсь, що далі буде з цю проваю собачого хисту — й на дальше стежив за цю „шматом“. Іноді буває так, що цей Борухок розмаже свої туриси на колісцях майже на всю цю шмату. Як гляну ото одного разу... аж злякав ся й признаюсь по правді — навіть таки і позадрив ся до його „талану“! Сів склав руки на животі — та й думаю собі: ото мабуть здоробенна голова, мов величезний гарбуз, або кеж з пивом за 3 долари з половиною, та це й розумом

набита, що від одного разу має змогу таку силу велику намазати! В тім разі, коли б, він, цей Борухець, яким чудом передомною в'явив ся — даєби не звертів би — так бий накинув би ся на нього й — не читавши наляпаного — почав би його цілувати в самісіньку паку: чи в губи, чи в ніс, чи в зуби... Ох, я в тій хвилі тільки почував — не маю змоги перекласти... Та й деж, таку силу наляпати! Певна річ, що як би цю мазанину було розтягти рядком — літера за літерою — стало б аж до „матюшкі“ — Расей, в самісіньку Москву, та щей на пів дороги до Петербургу.

Коли це почну читати... Боже мій єдиний!.. та там вітер такий, аж свистить, а дурницею несе — що аж уші вянуть! Що ні слово — то горохом та кислотою капустою пахне, та так, точнісінько, як було колись покійна баба Цамбалка, готує цю „трапезу“, то від неї чути смід на цілий куток. Куди цій бабі, та хоч би якій... Борух їх всіх за пояс заткне!.. Ну, думаю собі, та й багато пованно бути яшної полови зустюкали в Боруховім гарбузі, чи то кеку, що на його власних плечах (на карку). Певна річ, що можна було б з доброї пів зими цю половиною вигодувати п'ятеро свиней, та це й з поросятами; стало б аж до Різдва.

Ну, не буду вже брати до рук Луцикову шмату, щоб навіть не бабратись з цю поганею. Та хіба й рівня я їм: я ж з Расей, був навіть в Москві, та й не один раз, а аж двічі. Переїзав цю „Матюшку“ кацапську вздовж й на півпоперек. А з кацапами, то навіть і цілував ся, так таки в самісіньку цапину бороду й „цмок“! Та не то що з простаками а навіть і з урядовцями й попами, коли було „Христос Воскрес“ — цілував ся. Та мене там й не звивали Грицьком, а величали „Гришкою разудалим“. От що! А я й звертав би на них увагу?! Ні, не буду навіть й дивитись в той бік, де буде лежати ця шмата..

Тримав ся я міцно, але нечистий скусив. Таки взяв я до рук знов цю шмату (число 17). Давлюсь... знов Борух, цей ізраїль, але вже пішов у гору, бо зазначив ся по Англицькому — „John Volgnch“, та ще й з Passaic-у. Що це він тут знов... дивлюсь — аж то він зманав якесь „Послѣднєє“ заявленіє“. На перший погляд воно наляпане... та, ба навіть й такими літерами як у нас в „Матюшці“ — Расей. Еге, думаю собі, то це не аби який Ворух — ізраїль, це, „Його Високочаго родне“ — він навіть по расейському марікує мазати. Та й почав каяти ся, що не придивившись добре до нього, зпершу гримав на нього. Ну, думаю, а що

як він й справді є мій ляцман, контрамен... серце мое так і ватріпало ся, мов горобець від стріхою, від радощів, що буду не одилицею ту в Америці, а мати му расейського камрата, дама щ з жидівським привітком. Коли це придивлюсь у те „Послѣднєє“... аж там якийсь чорт будку напав над літерою „О“, мов би зважуючись захистити її від дощу. Чого це — думаю — ця літера в такій шанобі: на інших на нап'ято, а на в'ій гей. Відтак, решту літери позістали сиротами. Так точнісінько, як в тій дитячій байці: „ц'ому дам й ц'ому дам.. а ц'ому на дам, води не носив, дров не рубав.. гай — гай на бабину хату“.. Тільки тут вийшло: „й ц'ому не напну будки, а ц'ому — гей, бо це — „О“. Відолашні літери, мов би ті діти, що не одного батька, аж шкода їх. Та й деж так кривдять?!

Почав читати це „Послѣднєє“ (замість Расейського „последнее“) — та де там, ні ч не зрозумію. Дивовижна та й годі! Крім літери „О“, з будкою — все остатне, від дошки до дошки, намазано власне по расейськи з йорами й йорчиками, та ятями, — а почнеш читати, то виходить — чорт батька Борухового зна — до якому. Та й дало мені до гадки, чи не поробила чого часом відьма над цю „шматом“. Та й як же, скільки я в Расей подертих ганебних московських книжок, читав май бути більше — ніж миши згризли, а сього „Послѣднєє“ ніяк не втну, хоча — крім будки — літери московські. Ні, якось, прочитаю — думаю собі.

А вже це „Послѣднєє“ й хрестив, аж тричі, і „Отче наш“ казав... Нарешті й расейських чудилів — Івана Кронштадського й Серафима Саровського (Ведмедика) зазивав до допомоги, — а вони в кожній пригоді стають в допомозі. Хто ж став в допомозі нашому „батькуші помазаному“ Миколі в війні з Японією — теж вони. Як би вони ці чудила не помогли, то можеб Японці й не ввляб собі пів Сахалина, та всеї Манджурії?! Вони ж стали в допомозі й росейську флоту заховати від Японців під воду аж на саме дно моря. — Ну, думаю, тепер прочитаю.. Але ці расейські чудила й мені так помогли — точнісінько, як „батькуші коронованому“, Миколі Романову. Давай прочитаю ще „Давоскресний Бог“.. (що помагає від навождення — але й це не помогло. Перехрестив ся я та й сів, й руки на животі зложив.

Там часом надійшов до мене оден добродій в Америцьким робровім комірці з маплею, який підпарає й тримає його голову на карку, бо вона від тяжкої праці під землею, звальюєть ся як не на те, то на друге плече, — та й звідав ся у

мене, чого я сумую. Я йому й відповів про те, як мене „Послѣднєє“ обмарило. Він в'явив ся трохи свідомим в дім „ділі“, та й каже: „хоча ви й справжній москаль, але ви того не зрозумієте. бо тут тільки літери московські, а мова тут є: і угорська, і хорватська і українська і польська, кущичок чеської... чого тільки угодно. А почейте, трохи в годом ви моти мете змогу ліпше розуміти вже ма, бо в кожнім разі завше вписують по кілько московських слів, жеби ми привичаювались до москалів. Та то й одрайт, бо як же би ми розуміли „православних“ восточно расейських пошів — ні вони нас, ні ми їх, як тепер буває. От наприклад підеш до сповіди, то ти „батькуші“ одно, а вони тобі друге“..

Я його попросив пояснити мені це „Послѣднєє“, що в ньому за суть. Він пояснив, що в сім „Послѣднєє“ Борух ганьбить русинів українців й їх духовних отців, та Епископа, а стає в обороні якогось руссе.. жого народа. (Це має бути нас москалів, бо ми пишем ся „руссе.. жоскіє“) Та ж в дім „Послѣднєє“ є щось за русскія „газети“, певно за „Московскія Відомости“ та „Кієвляннє“ або ще чорносотенніше „Вѣче“, які він — має бути — радить читати. Опісля сього пояснення я де-що зрозумів. Це має бути така справа: сюда в Америку, расейський уряд засилає на „полювання“ за доларами своїх шпигів, чи в расах з підризаними гривами, мов хвости у муляків с. е. — пошів. Нарід — ті русини що живуть в Америці — властиво їх не розуміє, оджеж і доларів не здобудеш. Порадились наші шпиги... єврей! і кажуть — „давай, зробимо еволюцію! Накупимо за рубли Борухів, Луцаків, Фекул (камбала), Репів й того иньшого хмизу... дамо їм ще рубли й на пір, най лядають своєю мовою, але московськими літерами, та безвинно по кілько слів вкидають з московської какографії, щоби майнери понюхали й москаля, як він смердить, а там наші рубли споричею повернуть ся до нас доларами“. Як нарадили ся, так й зробили: накупили сього сьміття, Юд-запроданців, зрадників свого народа й напустили гавкати на свій же нарід, русинів, за те, що не хотять бути москалями. От це мізерне цуценя, з жидівським привітком, й дзвунуть на свій нарід безупинно, аж охрипло. Хочаб вироде расейські ліпше харчували, а то кинуть йому бідолашному сухого салдацького сухара, та ще й з червою, який залишив ся від японської війни, а воно бідне й мусить брехати, боронячи цю еволюцію, расейське кнуто-славе! А запитай його

го, чого воно без толку дзвуться, — воно й само не знає чого, за рублі та сугарі. Якесь навійженне!.. Відомашне піє цупеняти!.. Аж жалє бере дзвлячись на нього, як воно надриваєть ся. Та й щож — „де шева рибка, побана й юшка“.

Так й приходять мені до гадки московська байка, в якій оповідаєть ся про одно таке мале цупеня, як Борух, що зважилось брехати на величезного слона. „Одного разу по вулицях водили слона на показ, чи може чого иньшого. А слоні то дивовижа на селі у нас. За нам ціла юрба цікавих людей ходила, дивуючись на його величезну постать. Коли це де не візьметь ся мале цупеня та й давай брехати на нього. Так дзвуться, аж заліваєть ся, та майже невгомно... В тій хвилі підбігло до сього цупеняти друге та й каже: вгамуй ся Борухе, бо за дармо твої турботи. І що-ж ти можеш пошкодити сьому величезному слоньови? Дивись він навіть жадної уваги не звертає на твоє дзвуться. Перше цупеня й відповіло: „знаю, мов, що це нич йому не шкодить, але хто в боку побачить мого дзвуться, то — певна річ — всякий завважить це й скаже: „дивись яке це цупеня відважне, у його має бути й величезно міцна сила, що без жадного страху бреше на слона“ — й опісля сього всякий буде боїтись чіпати мене“.

Так то й наші Борухи та Луцики. Прямо таки, без жадного заздріння совісти й гавкають безупинно, та й на кого-ж? — на свій рідний нарід, мов те цупеня на гіганта слона. Але й не диво з цих рубльохопів, вони же продали свою совість під пшигом расейського царо-кнутославія, а чоловік без совісти — то все одно, що й зввірина з довгими ухами та рилом. Замість-же совісти у них лишились підметки під черевиками, звідкіля вона й одержують свій нелюдський напрямок, топтати все людське, світле. Сказано в сьвятім письмі „Не мечіте бисера перед свиньми“ такими як Луцик — Гладик та Туркевич з Борухом і К. й це правдиво вельми правдиво!

Ми-ж можемо ім скавати: дзвуться, брешіть, Юди запроданці московські, зрадники й відпадки народні, це русинам - українцям нич не шкодить, так само як тому гіганту словю, а вам це на користь: аник не буде свербіти — не потрібно буде його драпати гребінцем, та може й покористаєть ся — як що ласка московських пшигів — московським сугаром. Собади вільно навіть й на Бога брехати, не то що на людей!

Грицько Чалий.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ ТИСЯЧ ДОЛЯРІВ ЗА ЧЛЕНА!

Наша церков і її вороги в Америці.

Пише о. П. П.-н.

(Дальше).

Російська церков яко державна інституція не могла вискати с: бі якоїсь спеціальної свободи ділання, лише мусіла хоч де хоч принорочитись до сеї системи правління, яка панує загально в державі. А звісна річ, що над в іми областями державного житя російської імперії затажив важкій сбух ненавснної бюрократичної системи, що убавав всякий почин (ініціативу) до якогось нового напрямку і давить всяку свободу рухів... І через те, що російська церков е виражена до веза державної політики, вона не змогла висвободитись з-під сего загально державного бюрократичного режиму, а навряд — і вона мусіла сгатиься бюрократичною. — По друге, російська церков, хоч приймає в засаді те, що Христос дав їй право проголошувати рішеня зглядом його науки, відкинуєть ся одначе по такі рішеня, як відомо, лише до перших 7-ох вселенських соборів (остідний, 2-ий в Нікеї був в 787 р.) так, начеб то всі правила християнської догми і моралі були вже висвітлені і усталені раз на все на сих 7-ох вселенських соборах і начеб то вже аж до кінця часу не могли в Христовій церкві повставати жадні иньші kwestії що до його науки, які потребувала б обясненя.

І обі ті обставини, іменно, що російська церков стогне під гнетом бюрократизма та й що обмежає вона остаточний розвиток*) (не зміну!) і усталене Христової науки лише до перших 7-ох вселенських соборів, одже більше менше до перших 800 літ ествования Христової церкви на землі, склалось на те, що російська церков мусіла попасти в застій, що вона заскорувла на своїй власній почві, сформалізувалася, що вона старалась берегти лише чистоту церковних церемоній, а держалась

*) Говорю „розвиток“ не „зміна“ тому, бо віра, Христова наука не може бути аниєс така, а завтра иньша, лиш мусить бути все одна і та сама. Розвій, поступ у Христовій вірі треба лише в сеї спосіб розуміти, що е послуг вірного у пізнаню віри, а не поступ самої віри — *progressus fidelis in fide*, *post fidei in fidei* — як говорять Альберт Великий. Коли прим. повстане в церкві якась ересь, фальшва наука, тоді церков докладно (*explícite*) розяснює, як належить розуміти сю правду, проти якої ересь повстала, хоч передсе ся правда не була церквою ясно здефініована, тому, бо не було на се потреби себ-то не було ереси і церков вірила в неї лише загально (*implicite*) Інтелігентного читача, що хотівби дізнатись більше про „поступ“ у вірі, відкаже до книжки: *The true Religion and its Dogmas*, by Rev. Nicholas Kuzko, S. J. глава X. від 95-106 стор. — Прим автора.

осторожнь від жавих питань, які порушували людством, що вона тільки мслать ся, як влучно говорить російський філософ, між тим. коли западня церков молить ся і працює. „Відомо галузь від дерева, а вона перестане жити, відотни потік від жерела, а він скоро висохне“ — каже сьв. Кирияз і еї слова дадуть ся прикласти в повнім їх розуміню як раз до російської церкви. А під сям деревом, про яке говорять згаданий сьв. Кирияз, треба розуміти древо вселенської, католицької церкви, що його засадив І. Христос; під жерелом же розумієть ся се жерело, що випливає з-під Петрової скали і ужизняє світ... І проте цілком природно, що російська церков, яку навіть обруситель як Ансакон називає великою, але невірною чередою, якої пастирем е поліція, що силою, нагайками загання зблукані овечки до копіари, мусіла відчужитись від мас і стратити на них всякий вплив; не диво, що „в суспільности розвинув ся індеферентизм себ-то рівнодушність зглядом віри і церкви, а народ цілими масами відпадає в раскол і само духовенство невдоволене... Причина досить ясна. Жите сучасної російської церкви ограничаєть ся на поверхній обрядовости, народ не чує живого слова. Російський престолюдин іде в раскол, щоб заспокоїти свою духовну потребу: жити сьвідомем релігійним житем і шукає собі чужих богів, занесених йому в виді контрабанди або поморським бігуном або захожим Англичанином“ 1) Російська церков у своїй сухій обрядовій формалістичі немов спорохнавила, а вірні, не могучи знайти в ній сего, чого домагаєть ся їх душа, лишають ся офіційальну церков і творять собі церков самі, себ-то ідуть в сектанство.

1) Диви: Новое Время ч. 1902 з. 16.VI, 1881. (Дальше буде.)

Представлене „Сверухи“ в Нью Йорку.

Дня 9 го мая відбулось театральне представлене комедії „Сверуха“, уряджене заходом братства сьв. Володимира і Нью-Йорського Бояна. Відогране сеї штуки полягало на добірних аматорських силах. І ми власне з вдоволенем приглядались живій грі акторів, і здавалось хвилями, що ми маємо перед собою не аматорів, впряжених у ярмо щоденної праці, але такі справжні артисти, які посвятались виключно штуді. Деякі ролі, мимо своєї авторської монотонности, пр. роля Івана, вимагала не аби якого обуя зі сценою, щоб віддати еї так, як се віддав еї п. Заплатинський.

Зрозуміне своїх роль, а що більше, тріфне роздане їх відповідним характерам, за що належить ся признане режисерії, поставило се представлене в ряди найдутших вистав які ми кола бачили на американській Русі.

Свобода рухів, комім врозуміне характеру роль, плавній виговір а що найважнійше знає своїх роль, викликає у всякого присутного на тім представленю вдоволене а по гаді лунали що хвиля сьміхи і оплески.

Бачилось тут цілу Галичину в еї красках — і нашого розвельможенного паначаризар і молоде, здорове, розумне покоління і стару бездушну бабу в якій горівка і нерозумне жите затратило усі чувства матеря до дитий і свого хлопського стану, бачили і те, що нас говить в Америку, сько нелюдяність і сідла накидувані на нашого задоволеного мужика.

Ось ролі суботнішого представленя. „Pan Jędrzejowa“ (п-на М. Мельник), „Pan Tomasz“ (п. Н. Лазаревич), і вірний мужик Ронгуш (п. М. Нижникевич) були віддані як не можліше і спонукували своєю грою кожного до сьміху. Поважнійші ролі як „рапа Јапа“ (п. І. Заплатинський), „pani Јапоwej“ (п-на Т. Шпільфогель), Дові (п-на М. Шпільфогель) і Петра (п. І. Драган) в вічмі не уступали першим і вбуджували симпатію публики своїм гарним характером.

Користуючись вільною критикою мусимо сказати лиш одно на увагу, а те, що о скілько гя на сцені дописала, о стілько знов заховане ся публики заслуге на догану. Скільки разів про те уже не писалось і не говорилось, то таки наша публика остає тою самою: глухою на усі зазви до спокійнішого захованя ся. Оказує она свое вдоволене прим. свистанем, стуканем чоботів, пастуків і таким перееадним сьміхом, що аж шиби у вікнах дзвонять. На закид заслує також „руська пунктуальність“ в починаю представленя. Кінчаючи, висказуем признане п. Гундичова, діригентови і режисерови, за так уміле і гарне впродажжене сеї штуки, а то вариствам уряджаючим се представлене бажалиб ми поновити его. Лиш тим способом здвигне ся Русь американська до сьвідомійшого і культурного житя і побудеь ріжних середновічних форм житя і пересудів, бо переливанем в порожного у порожне ніякий нарід не роввинує ся а лиш моральною і щирою працею.

ХТОБ ЗНАВ ДЕ Є

Григорий Кошаринець з Гинличок великих, повіт Збараж, Галичина, або він сам, звольте подати мені адресу.

Петро Кирьялюк 24 404 Broadway, Scranton, Pa.

„Свячене“ в Нью Йорку.

Для 10 го с. м. Нью Йорк празнував велике свято: спільне „Свячене“, на яке прибув і наш єпископ. Заходом тутешного братства „св. Андрея“ і сестр. „св. Ольги“ від 2-ї винаята простора гала в чесній народній будові від год 4 ої почала заповнати ся гітими. Ми бачили тут представи тельв парохії Йонкерс, Ньюарк, Джерзи Сіті, Брукліна і Нью Йорк даьше бузи заступлені: Ред Урл Р. Н. Союза, „Клюб поступовий“, бр. „св. Стефана“ і бр. „св. Николая“ з Джерзи Сіті, — бр. „св. Тройці“ з Брукліна, — бр. „св. Николая“ з Йонкерс, а з Нью Йорку, крім сиравляючих се сьвято братств, ще саідуючі: „бр. сьв. Володемира“, тов „Тисьменица“, „Запорожська Січ“, „Гайдамаки“, „Нью Йорк Боян“ і „Драм. Бружок ім. Ів. Котл.“

О пів до пятої прибув Владика привитаний хором Н. Й. Бояна „Здрастуй Владико“. Опісля короткою молитвою поблагословив заставлені дари і у довшій мові обяснив значіне складаня бажань при нагоді Воскресенія Христового. У дальших словах зазначив, що уважає се яко особливу ласку неба, що дозволило йому стати на чолі власне Русинів, сего найбільшійшого, найбільше неволеного і доптаного чужими і своїми відступниками та перовертниками, народу. І як воскрес Христос, так встане з тьми неволі і темряви наш народ і стане на сьвітільник народів. Наконєць зложив на руки присутних парохів сколичних парохій свої желаня американській Русі, желаня тої любові і згоди, якою єдино зростають народи і повстають великі діла, а без котрої і найсильнійші мусять знідти загинути.

Обділивши ся сьвяченим яйцем, усі засіли до заставлених столів, і здавало ся, що ті сотки людей, се одна щира, сердечна родина, що ангел любові і миру війшов у кімнату, з небесних його крил повіяло одною радістю, любовю і частем по думаш зібраних. І бачило ся, що більше, чуло ся сердцем, що сотки сих людей з усіх усюдів нашої широкої Галичини, се одна родина, діти одної немьки, а там знова, на почетнім місці, се їх батько, князь і провідник. Мимоволі забувало ся, що ти на чужій, далекій землиці, вигнаний горем і долею з рідні, що ти в чужій позичаній хаті...

А тим лекше було забути, що наша рідна пісня гомоніла.

По привитаню Іх Преосьвященства д. Пиртком від бр. сьв. Андрея забрала слово від сестр. сьв. Ольги Анна Спротак. По тім троє маленьких дівчаток Мар. Пиртко, Пейко і Карлях привитали Владика коротенькими вершиками, виголошеними найво ширими, дитячими головами. І бачивши сих наших наймолодших, як они сердечно, та з душі, а при тім з цілою свободою проказували свої речі, неодному впала сльоза з ока, сльоза надії і радости, що не згине наш народ на чужині; наколи бачить ся, що наймолодше покоління не забуває свого, рідного, а горне ся до нього, любить його.

І дальше ішли продукції хору „Бояна“ переплітані декламаціями і сьпівами сьловними. На спеціальну увагу заслугоє тут декламація д. Юлії Зволінської „Христос воскрес“, В. Щурата, виголошена з такою прецизією і зрозумінєм, з таким чутєм і силою якої не повстидала б ся перворяд

Лікарі вірять в него

По шпиталях і в приватній практиці, в Америці і заграницею, визначні лікарі уживають Д-ра Ріхтера Комвчиного Пейн Експелеру як средство на Руматизм, Гостець, Невралгію, Болі грудий і членів. Я живив Д-ра Ріхтера Комвчиного Пейн Експелеру в моїй практиці. Состіло могу сказати, що сей лік втираєть прависив значну полекшу в мускурирям руматизмі, гістичі и невралгії. J. M. Thompson, M. D. 386 Clinton St., Brooklyn, N. Y. Приготований під наглядом лікарів згідно з острий німецьким законом. У ад. аптекках по 25 і 50 центів. F. A. D. RICHTER & CO. 215 Pearl St., New York.

на, рутинювана, з укінченою драматичною школою, декламаторка. Не менше своїм вишкоченем і дикцією та чудовим гнучким голосом звертав увагу д. В. Стешина, який відсцьвів два тенорові соля. Дальше на увазу заслугоють декламациї д. Петрова „Ще не вмерла“ Масляка і д. Заплатинського „Тяжко важко“ Шевченка. Кожду точку переплітав хор „Бояна“ своїми сьпівами під умілою багудою своєю діригента, д. Гундича, і як завсїгда виязав ся з своєї задачі гарно. І се не був концерт, зовсім ні. Без приготования, без визначеної поперед програми палла точка за точкою, хор, сьпіви, декламації під імпульсом серця під вражієм хвилі, і тому все виходило щире, сердечне... Ішо зі серця до серця, з душі до душі, і ніхто й не спостеріг ся, як минула пора а годяник вказав, що час вертати назад до буденного житя. І полинули звуки пісні „Ангел вопішає“.

Присутні рушили до виходу. І тут, в одну хвилину, начеб враз почувань зродивший ся нараз в душі усіх, з соток грудий залунав наш могутній, народний гимн „Ще не вмерла Україна“. І несли ся звуки нашого гимну далеко, на чужій землиці венеце сьгарга не доді і страданя народу, але і яко заповіт кращої долі, будучности.

Харл. Черепана.

NEW YORK, N. Y., Тов. „Тисьменица“ від 144 подає всім своїм членам до відомости, що місячний мітинг відбуде ся в суботу дня 16 Мая 1908 р. в галі під ч. 107½ E. 8 Str. Кождий член мусить явитись на мітинг, бо суть дуже важні справи до залагодження. Неявивший ся член підлягає карі 25 цнт, а комітетовий 50 цнт.

Іван Коцкий, секр.

ДЕ Є

Йосиф Антонів. Пошукує еге брат. Хтоб знав его адресу або він сам, звольте се донести до Vasyli Antoniuk Box 173 McKees Racks, Pa. 2

ФРОНТОВА КІМНАТА

для 2ох або 3ох мушчин сейчас до винайму. Близші відомости у: Сп. І. Сіміків 603 E. 13 Str. (cor. Ave B) N. Y. City. 2-1

Прійшли з краю сьвіжо видані

Твори Тараса Шевченка в двох томах, сторін 543 і 532, з 4 ілюстраціями. Ціна з почтою в звичайній оправі дол. 1.25 в гарній оправі дол. 1.75.

КАЛЕНДАРІ на рік 1908

по зниженій ціні:

Календар „Просьвітні“ 40 цнт. Календар „Іскра“ 25 цнт. Календар кишенковий з нотесом 10 цнт. 2-

Замовленя посилаєть на адресу: RUSKA KNYHARNIA 404 BROADWAY, SCRANTON, PA.

СПРАВИ „СОЮЗА“

Отель духовний „Союз“:
о. Стефан Шакар. Phone 46-12
11 May St., Ansonia, Conn.
Головний Уряд „Р. Н. С.“ на роки 1906-1908.
Председатель:
Константин Барців,
140 Essex St., Jersey City, N.J.
Місто-председатель:
Іван Парилляк, Terryville, Conn.
Касієр:
Алексій Шарпозь,
524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.
Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.
Секретар рекордовий:
Геооргій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.
Радні:
Т. Талпаш, Shamokin, Pa.
Лев Моніта, Lansford, Pa.
Михайло Беля, Holyoke, Mass.
Мітій Семенюк, Sayre, Pa.
Ф. Подивка, Hazleton, Pa.
Контрольна Комісія:
Л. Левницький, Shenando h, Pa.
Осип Стетевич, Shamokin, Pa.
О. Калакука,
91 S. Washington Ave. Scranton, Pa.
Головний організатор:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Союз“ — однією рукою народна організація в Америці.
Приймає членів від 1 року до 40 літ життя.
Вступне після літ.
СОЮЗ ПЛАТИТЬ:
В разі смерті члена еляси „А“ (підле посмертне) \$1000.00,
„Б“ (половину посмертного) \$500.00
Посмертне за жінку або мужа члена еляси „А“ 400.00 дол.
Посмертне за жінку або мужа члена еляси „Б“ 200.00 дол.
Посмертне за діти від 15.00 до \$300.00.
В разі утрати: а) обох очей літ або рук \$1000.00,
б) одної руки, ноги або ока \$300.00.
Сли отець родини в шпитали божовільних, Союз платить що року родині \$150.00.
Хто хоче вступити до Союзу, мусить вписатись також до братства, яке належить до Союзу.

Важне

для П. П. Секретарів Р. Н. Союзу
Повідомляю раз на все, що всі гроші належачі до каси Р. Н. Союзу, посилає ся так: на money-order-ах або чеках виписує ся імя Alex Sharshou, Shamokin, Pa. Дальше так записаний money-order або чек не послає ся до Голов. Касієра, але wraz з вказанми до Голов. Секретаря. Головний секретар опісля відсилає їх до Голов. Касієра.
С. Ядловський,
Голов. Секретар.

Читайте!

На підставі ухвали Конвенції „Союза“, кожде братство принадлежне до „Союза“, повинно мати отсі книжки:
1) Книжку членів (іменолов).
2) Книжку Місячних елясов.
3) Книжку Десятову і протоколову.
На с книжки повинно кожде братство заслати 5 долларів до каси „Союза“

Посмертні вісти.

Шкврпан Лешко син Стефана і Насті і член Р. Н. Союзу від 3 Olurphant, Pa помер 6 априля б. р.
Служук Стефан син Дмитра і Юстини і член Р. Н. Союзу від 144 New York, N. Y. помер 23 априля б. р.
Вічна пам'ять!
Ч. 508 КВІТ 400.00
на чотириста долларів, котрі п. Андрей Биреш отримав як посмертну запомогу по жені Марії з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.
Plymouth, Pa. 11 априля 1908:
Андрей Биреш.
Сьвідки:
Стефан Чічак
Іван Петриляк
Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці від 46.
Олекса Сорока прдс.
Стефан Гриняк скр.

Рух

відділах Р. Н. Союзу.

JERSEY CITY, N. J. „Руский мол. Клуб пост. відд. 70. подає до відомости усім, що в місяцях цьвітні і маю приймає нових членів без вступного. Голосити ся до уряду або на ср. мітингу (в п'ятницю по 10-ім кождого місяця).
Т. Лабовський, пр.
С. Ядловський кас.,
Т. Гацала, секр.

NORTHAMPTON, PA. Бр. Усп. Пресв. Богородиці, від 33, визнає, щоби всі члени явилл ся на мітинг дня 24. мая, то є в четверту неділю місяця. Вибір делегата на конвенцію. Хто не явить ся буде караний після статутів.
Гавр. Онуцак, прдс.,
Тарас Кокоцький, секр.,
Мих. Чепеляк, кас.

Pittsburg, Pa. Брацтво сьв. Йоана Хрестителя від 96, подає до відомости всім членам, що кождий має ся явити на мітингу дня 24 Мая і свої довги виплатити. Котрий член не явить ся, буде суспендований з Союзу. Взирає ся членів місцевих і позамісцевих: котрий не явить ся, буде караний на 1.00, а урядник 2.00.
Пастирчак прдс.
А. Стефанович секр.

MeAdoo, Pa., бр. Пр. Бог. від 7 отсим повідомляє членів, що мітинг відбуде ся дня 17 мая в гали церковній, на яким буде вибір делегата на Х. головну Конвенцію. Не явний ся член заплатити 1.00 карі.
А. Капштула секр.
П. Рифун секр.

New York, N. Y. бр. сьв. Володимира, від 108. подає до загальної відомости, що місячний і надзвичайний мітинг відбуде ся 16 мая 1908 р. Під ч. 46 Ave A. на першій фльорі. Поч. о год 7-ій вечером. Повідомляє ся всіх членів, щоби безусловно явили ся на сім мітингу, а в разі перешкоди, належить повідомити уряд перед мітингом. Хто не зробить сего заплатити кару після статутів!
С. Шевців секр.

Ньюарк. Н. Дж., подаємо до загальної відомости, що парафіяльний річний мітинг відбуде ся в суботу дня 16 мая о 5 год. вечер. під ч. 108 Jockson Str, Newark, N. J.
Вибір Комітету.
Гр. Гінда скр. пар.

ДРІВНІ ОГОЛОШЕННЯ
як пошукованя знакомих, оголошеня балів, представлень, сходин і т. п. друкуєм в „Свободі“ по ціні одного цента від слова за оден раз. Гроші треба прислати наперед.

БАЛЬ

устроєє тов. „Запорожська Січ“ в Нью Йорку дня 16-го с. м. в Progress Assembly Rooms, 28—30 Ave A. в п'ятлітну річницю свогою основаня. Початок о г. 8-ій вечером. Вступ 15 цнт. від особи.
На сей баль запрошає ся щиросердечно усі Товариства і Брацтва як і Русини та Русинки з Нью Йорку і околиці.
19-20 Комітет.

ДРУГИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ в Elizabeth, N J
заходом усіх трех Брацств: сьв. Володимира, сьв. о. Николая і сьв. Михаїла відбуде ся на дохід місцевої церкви дня 30. мая 1908 р. в Decoration Day, в звітній величезній галі Зінгера (Singer Hall) піг Elizabeth Ave і 4th Str.
Комітет постарав ся о найліпшу в Елізабет музику так, що навіть найвибагливіші гості будуть заспокоєні. Декорації, услуга, буфет і т. д. знамениті. Сподіємо ся, що ані оден місцевий і замісцевий Русин і Русинка не опустять нагоди забавити свою душу і тіло так, як того е ще нігде і ніколи не мали нагоди зробити.
Почат. о год. 3-ій по пол.
Комітет: (19-21)
Василь Левчик прд.,
Василь Гриценко секр.
Яцко Радзіняк кас.

ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ устроєє Бр. сьв. о. Николая в Оборн, Н. Й. на дохід церкви Баль відбуде ся на 23-ого мая в суботу. Початок о 7-ій год. вечер, в гали Ст. Кашака на Washington Str. N. 135.
Запрашаємо всіх братів Русинів і сестриць Русинки на сей Баль. Кождий буде задоволений. Вступ 25 цнт. За забаву і музику ручить
Комітет Церковний.
19-21 М. Полянський.

БАЛЬ, ВЕЛИКИЙ БАЛЬ заходом бр. сьв. о. Николая, від 53 Р. Н. Союзу в Пітсбург. Па. відбуде ся дня 30-го мая (Decogation Day) в гали „Просьвіти“ на 7-ій ул. SS. Pittsburg.
Половина доходу на церков. половину для каси братства.
Початок о год. 3 30 по пол.
Запрашаємо на сей баль усіх: як старших так і молодших.
За добру забаву ручить Уряд брацтва.
Н. Войтович пр.
М. Дмитрів кас.
19-20 Ю. Березніцкий скр.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ устроєє бр. сьв. Ів. Хрест. від 52 Р. Н. Союзу в Holyoke, Mass. дня 16. мая 1908 в Hibernian Hall — Cor. John & Front Str. Початок о год. 7-ій вечером. Тикет 25 цнт. Музыка знаменита.
19-20 Комітет.

„СТРАЙК“
Тую гарну, руску, 3-актову штуку зі сьпівами відіграють на дни 23-ого мая с. р. т. є. в суботу о години 7.30 вечером члени молоденької Читальні в Тайлор. Па. на гали Otta при Union Str. напротив руского штору п. С. Збудовского.
Хто радби почути наш руский сьпів, та пригадати собі по троха старокрасні обставини, нехай прибуде та чємно і весело переведе вечер 23-го Мая 1908.
19-21 Комітет.

ВАЖНЕ ДЛЯ ЦЕРКОВ!
Принадгідно та дешево можна купити всякі церковні річи: великі ікони на полотні, хоругви шовкові і прості, убраня на престольні, підсвічники, площениці, покривала вишивані на столики і на аналози, стихарики, ризи і проч.
Пиміть на адресу:
R. N. K.
Box 421, Ambridge, Pa.

КАПЕЛЬМАЙСТЕР,

В. 3. Спінка Василь Семан Роман
Мазур Йетро
Бодньович Стефан
Желем Николай
Кламач Мих.
Конкуль Казимир
Гнатович Демко
Бочульський Іван
Петрочко Іван
В. 5. Волчко Мих.
В. 7. Брезник Марія, дит.
В. 12. Дзелінка Павло
Титла Петро
Лагойда Юстин
В. 14. Хомишак Митро
Волошан Агата
В. 16. Прокоп Семан
Пех Афтан
Пех Мих.
Смерецкий Мих.
Вагаль Василь, дит.
Панко Мих. дит.
Ребий Іван, дит.
Галушка Іван, дит.
Юрчак Мих. дит.
Рошко Мих. дит.
Вишовський Іван, дит.
В. 19. Доншанін Андрей
В. 20. Криницький Петро, дит.
В. 22. Шуркала Юрій
Гнат Турко
В. 26. Млинар Мих.
В. 28. Хрін Федор
Головатий Онуф.
Драгушак Іван
Романюк Стеф.
Гевчук Мих.
Сохиня Андрей
Сливинський Стеф.
Тейка Федор
Грицко Стеф.
Ладика Мих.
В. 31. Валко Василь
Фалек Мих.
В. 33. Шимак Іван, дит.
Марчук Стеф., дит.
Олекса Мих., дит.
В. 33. Мицю Іван
Гадер Франц.
Скульський Виктор
В. 34. Мисливий Стеф.
В. 36. Гуреш Мих.
Сенчак Стеф.
Пелеш Анна, дит.
Зорило Мих., дит.
Бибель Мих., дит.
Бибель Іван, дит.
В. 37. Пастирнак Анаст.
Пастирнак Марія, дит.
Пастирнак Анна, дит.
В. 39. Корнафель Іван
Копко Ілько
Гнатко Дмитро
Гнатко Федор
В. 40. Гнатюшко Мих.
Лазар Мих.
В. 41. Ницот Павел
Юрчак Дмитро
Фуйдала Осиф
В. 42. Бочньович Іван, дит.
Марцишин Анна, дит.
Хобора Дмитро
Бочньович Онуф.
В. 44. Болгун Анна
В. 45. Мучан Олекса
Борин Юрій
Бурин Теодор
В. 46. Ваврикович Василь
Гахало Вас.
Грега Юрій, дит.
Грега Осиф, дит.
В. 48. Вагрий Лука
Гащиц Семан
Перун Юрко
Слауга Мих.
В. 49. Скуба Василь
В. 51. Шацкий Сенко
В. 53. Войтас Іван
В. 56. Вархоляк Марія, дит.
В. 58. Ришль Мих.
Куцмеда Іван
Саламашак Станко
Фенцишин Ілько
Максимішак Мих.
Шумовський Мих.
Шумовський Тимко
Ковтун Іван
Русин Гриць (мол.)
Іванців Мих. дит.
В. 62. Каган Гриць
Пингрин Василь
Ятчишин Катарина, дит.
Теменьська Стася, дит.
В. 65. Гойдич Григ.
Щерба Тимко
Дячик Сиргій
Курдила Стеф.
Мадзей Андрей
В. 66. Бішак Никита
В. 68. Потоцкий Гарасим
В. 69. Кись Григорий

образований, капельмайстер з висшими музичними курсами глядає посади. Учить гри на всіх інструментах та сьпіву сольового і хорального. Приймає також посаду учителя при українській школі. (17-20)
Зголошеня під адресою:
Kapelmeister,
424 Maple Str., Milwaukee, Wis.

НА ПРОДАЖ!
Кілька тисяч акрів найлучшої землі в Норд Дакоті.
Сплата на 5 літ.
За інформаціями звертатись до
V. H. Hrywnak,
-22 Balfour, N. Dak

САЛЬОН
ва продаж в добрім місци. де богато Русинів і Словаків. Робота завжди тут добра отже і заробок запевнений. Рефлектуючі звольте зголосити ся на адресу:
Mike Pavlik
Box 87 Coaldale, Pa.

ВАЖНЕ ДЛЯ ДІВЧАТ.
Хочу женити ся і пошукую собі товаришки життя. Сьвм Русином з Галичини, літ 28, маєток вартости 2.200. Дівчини глядаю Русинки, чесної, письменної, щоб знала на машині шити і щоб мала 200 до 300 дол. готівки. Если котра з дівчат згоджує ся на мое подане прошу єї повідомити мене листовно залучаючи свою фотографію.
P. D... N.
P. O. Lethbridge Aita, Can.

ХОЧУ ЖЕНИТИ СЯ.
Молодець 26 літний, родом з Галичини, пов. Броди пошукує тов. життя в віці від 16—20 літ, з готівкою 600.00 дол. Сам має 200 дол. тут а 1.500 в краю. Зголошеня з залученем фотографії просить ся слати на адресу:
Karp. Zayryluk
Box 95 Warwalloren, Pa.

В місяцю Априлю 1908 р. приступили слідуочі члени до Р. Н. Союзу.
Братство сьв. Іоана Хрестителя в Dunmore, Pa., Відділ 154 Р. Н. Союзу.
В. 154. Пивоварник Ник.
Стец Андрей
Гойдич Петро
Сисак Григ.
Когуняч Олекса
Токар Френк.
Палацак Григ.
Коваль Андрей
Гойдич Іван
Демко Василь
Стельмах Мих.
Зелізняк Іван
Петришин Мих.
Демко Іван
Поперник Іван
Сливканич Іван
Опсасник Іван
Мільо Петро
Тулех Григ.
Сулич Іван
Демко Іван
Коцан Петро
Кондрач Петро
Телеп'ян Гогл.

Братство сьв. Петра і Павла в Chicago, Ill., Відд. 165 Р. Н. Союзу.
В. 165. Сорока Мих.
Сенько Гнат
Старух Ізидор
Мельник Іосиф
Несевич Іосиф
Михалко Григ.
Михалко Стеф.
Лазука Іван
Мельник Іван
Сорока Андрей
Гнат Іван
Гусико Олекса
Білик Мих.
Коцоловський Стеф.
Підгурський Федько
В. 11. Тхір Олекса
В. 2. Гвоздик Евгений
Левинський Юл. о.

- В. 70. Мазур Петро
Гебуза Николай
Білобрам Панько
Гвоздзь Василь
Астряб Іван
Зешлян Іван
В. 71. Кубик Імрих
Куяник Андрей
Врабель Мартин
В. 74. Галю Андрей
В. 79. Макарский Іван
Фабин Дмитро
Дзуба Онуфер
В. 80. Жентичка Іван
В. 82. Кравець Алекс.
Филоват Антошко
В. 85. Григор Петро
Шушкевич Петро
Даниляк Зузанна
Бурдаш Роман
Кухар Іван
В. 87. Сивий Николай
В. 91. Гошелік Лесьо
Ридош Теодор
Михалшин Михайло
В. 92. Головач Дмитро
Хміль Максим
Довгіч Лукаш
Дідух Петро
Чернявський Іван
В. 93. Бодньович Тома
В. 95. Галко Василь
В. 99. Мельник Іван
В. 100. Пастернак Юлія
Ладанівська Юлія
В. 104. Котляр Дмитро
В. 105. Барцовський Петро
В. 106. Мендохка Яків
Зюлковський Володимир
Шевчик Мпх.
Гагришків Петро
Шведа Іван
Гвоздяк Мих.
Цимко Іван
Качмар Ілько
Жук Іван
Дутка Павло
Ніцпонь Василь
Зелінський Іван
Прийма Іван
В. 106. Курила Антін
Гвоздь Іван
Ромуляк Мефтодий
В. 107. Стромик Андрей
Озвалт Мартин
Кавулич Петро
В. 108. Тимців Ілько
Гуцалюк Мих.
В. 109. Кастелович Людвіана
Кастелевич Мих.
В. 114. Ігнат Андрей
В. 117. Федорів Петро
Рокицкий Ник.
Рокіцка Ольга, дит.
В. 120. Майданюк Яцко
Дзуба Мих.
Біскоган Василь
Коць Іван
В. 121. Бачо Юрпй
Юско Юрій
Сирак Юрій
Войтко Іван
Сотак Ілон, дит.
Бачо Іван, дит.
В. 123. Новицкий Ілько
Кобринець Ілько
Галетій Гриць
Денис Іван
Мороз Федько
Стадницький Федько
Танчин Петро
Калакука Євдокія
Василик Іван
Федько Янків
Йонік Антоній
Кисель Марія
В. 126. Лаврик Василь
Креницкий Арсеній
В. 127. Бульбар Андрей
В. 129. Крушельницький Іван
Боднар Стефан
Обризко Федор
В. 134. Казель Мих.
В. 135. Дацко Іосиф
Желінський Мих.
Колесар Василь
Бельський Іван
Федитняк Ілько
Грицкован Мих.
В. 143. Краль Іван
В. 153. Масич Юрій
В. 155. Лабуза Мих.
В. 157. Маркович Вас.
Вархоляк Мих. (мол.)
В. 160. Горішний Анд.
В. 161. Спінський Парло
Даньч Іван
В. 162. Кравець Іван
Петришин Мих.
Сірко Іосиф
Богуцкий Іван

- V. 166. Пивовар Виктор
Лоренц Мих.
Крутий Стеф.
V. 169. Кошак Мих.
V. 170. Яремко Семен
V. 173. Мизенко Марія
V. 174. Думанський Мих.
V. 175. Кміциньский Василь
Небесьо Мих.
Крохмальний Йос.
V. 178. Плечій Никола
Шевяк Ілько
Сясин Андрій
Напасей Никола

ПРИСТУПИЛИ НАНОВО:

- V. 11. Кушмільский Гриць
V. 15. Мудзан Стефан
V. 22. Турко Дмитро
V. 33. Лешко Юрій
V. 53. Харман Іван
Бек Антін
V. 90. Ривяк Василь
Мацко Ігнатій
V. 104. Бабій Анна
Пшечичий Стах
V. 121. Горват Йосиф
Горват Юрій (мол.)
Біцек Анд.
V. 134. Казік Антін
V. 136. Кос Стефан
V. 143. Мвнйка Петро
V. 144. Хмарак Никола
V. 155. Хмарак Іван
Терефенко Дмитро
Т. Лабовский,
гол. рекодр. секр

Важна справа.

Звертаюсь отсім не то байдузних а до вас охочих до праці, мождих Русинів і Русинок, котрі вже в Америці по скілька років і вміють англійську мову.

Спишіть, будьте добрі, всі ті найважніші слова і вирази англійські, які кождий грінор або грінорка мусять навчитись, аби робити ту роботу яку Ви робите. Коже англійське слово треба пояснити на руске.

Не трайте часу а списуйте ті слова і присилайте до мене сейчас.

Хто се зробить дістане в своїм часі в дарунку гарну пожиточну книжочку.

З поважанем
Jno J. Ardan,
c/o Mr. Bourget,
339 Second Ave.,
New York, N Y

НАГЛА НЕДУГА.

Кожному се часто притрафить ся, що він нагло захоріє. І він захорів без ніякого види мого поводу, мусить кидати роботу та глядіти за підмогою. В таких случаях найдете найліпший лік в Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина, бо воно дасть Вам найкращу полекшу, скріплять Вас і цілковито вилічить. Сей винний лік не лиш побуджує органи травлення до скоршого діланя, але і скріпляє їх в таким степені, що они суть в силі перемогти недугу. Як лишень Ваше травлене не в порядку, зменшить ся Ваш апетит, організм ослабне а енергія утратить ся, то приймаючи за повність сей факт, що такі симптоми попереджують дуже часто тяжкі недуги, та і на відворот, усувачи їх ви усунете і сю недугу, то тоді завжди тямте, що Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина єсть найліпшим і одиноким ліком в усіх поданих висше случаях і що і найнижнійший жолудок сей лік знесе. Спробуйте сього ліку при першій лутшій спосібности. По всіх друготорах.
Jos. Triner, 616-622 So. Ashland Ave., Chicago, Ill.

Контора виїми грошій і Агенція Корабельна
пересилає гроші до краю, продає шифкарти на всі літні корабельні і полагаджує справи нотаріально-адвокатські. Пишіть на адресу:
R. Publishing and Exchange Co.
184 Hudson Str., New York

Виназ членів Р. И. С. за місяць Цвітень 1908 р.

Table with 8 columns: Name, Paid, Not Paid, etc. Lists names and their financial contributions for the month of May 1908.

Всіх членів в „Союзі“ було при кінці Априля 1908 року 10.116.

Т. Лабовский, гол. рекодр. секретар.

Папери листові з образами — 25 штук 50 цент.; метрики всякого рода по 3 цент. за одну; книжки молитовні і щвітські по дешевій ціні — цінінки висилась на жадане. Адресувати належить SVOBODA 184 Hudson Str., New York

Слово правди.

Як бачу з посліднього числа „Свобода“ то ледви скінчила ся одна складка на Каганця, почала ся знову друга: на паматник Т. Шевченка в Київ. І я єсьм певний, що так як і першу складку, так і сю підопре наш бідний робітник своєю кервавіцею. Однак при тихих усіх складках що одво дуже прикро вражає, то факт, що наші сьвященники стоять зовсім оеторонь від усяких народних складок, від усяких справ, які будь що будь живучі і дуже интересують наш народ. Виходить, що патріотизм наших сьвященників лежать хиба у пакташках... Я сего не тверджу зовсім певно — але така думка яюсь сама ліве до голови. Бо вольмім хотьби і таке: колиб кождий з наших сьвященників в послідній складці був дав лише по одному центови то вдова і сироти по на роднім мученяку булиб дістали все таки 4 корові більше. Се не штука других завзивати до патріотизму і бавити ся самим в патріотів — але коштом робучих рук. „Не слова ми — а ділами встане Україна!“ — а сї, що поудічили більше „таланти“ мусять і давати більше, щоб колись, в годівні гніву народ не сказав: а вас не знаю!...

Так само річ має ся і з проектованим „Еміграційним Домом“. Чи ж усе має спочивати лише на барках того робітника, який і так ледви дише по причині браку праці? У робітника криза — а у Вас, гадаю, кризи ніякої нема і тому Вам лекше явити ся „слідуючим“.

Сї слова яюсь мимохіть підіаля мені під перо і я заявляю рішучо — не зізлюблю, або якоїсь злости се написав, але тому, що мені невимовно прикро дивити ся на сю якуюсь невиковкувану апатію і байкужність нашого сьвященства до усього що народне.

ДОПИСИ.

З Голіок.
Перед пару місяцями, був я сьвідком, такої характеристичної події.
Нікий Рихвал В., несогірший звір типового Литвина, встав у ночі з ліжка, вийшов на вулицю, і витолочивши виставову шибку у вікні одної жидівської гросерні, вліз крізь ню до середини, набрав ковбас та шинок й несе домів, як свої...

Гей! а ти що робиш докрьє сот? зверещав біля нього полісмен, влопивши його ціпка за ковпир.
Нічо, відіовів найспокийнійше Литвин.
Нічо?... а ковбаси, шинки що у тебе роблять?
Нічо! відказав знова Рихвал.
Що?! Нічо!.. Думаєш,

що я дурний? Зарав!.. Забирай ся зі мєю драбе оден!.. гукнув сторож публичного безпечества.
— Де? Поспитав як вінічо, Литвин.
Побачиш! — відрізав певній себе полісмен.
— Гарештуєш мене пане? Запитав чемненько знова Литвин.
— Бесер! Гукнув від себе черевач полісмен.
— В таких разі — відівав ся спокійно Литвин — будь ласкавий скавати мені пане, хто буде стерегти тої гросерні, з котрої я що йно вийшов вікном...
Полісмен роззявив губу.
— Бо я, вважаєш пане полісмен, — продовжав дальше сердега литвинсько — єсьм нічним сторожем тої гросерні...
— В таких разі, де виносите ковбаси у ночі?
— Хиба мав їх лишати в шторі, коли шибка вибита у вікні? — відіовів найспокийнійше „пан“ Рихвал.
— Ба! — а хтож витолочив шибку у вікні?
— Злодій, котрий лежить тепер там звязаний під столом... Не віриш? Йди переконай ся! — сказав перекоючю Литвин.
Полісмен, засьвіттивши лампаку поліз витолоченим вікном до гросерні за „лодійом, а Литвин, котрий розумієть ся, був акурат таким „вачманом“, як приміром низше підписаний президентом Сполучених Держав, взяв ноги на плечі і счез з ковбасами у нічній пільмі!..
Отже, хто тут був цимбалом, а хто справдішим винником, пан, читачі?
Михайло Беля.

З Ньюарку, Н. Дж.
Неварська Русь спала довго сном глибоким. З нетерпеливо ожиданим приходом Іх Преосв., Сотера Органьського, все пробудило ся до нового життя. Нарід зібрав ся великою товпою на віче і призначив місцевого пар., о. Ал. Пеленьского і двох делегатів: Федька Грицея і Дам. Мниха на привитане в Нью Йорку так достойного гостя. Ціла американська Русь загула великою радістю, а відгомон тої радости полинув через море і відбив ся о галиці Карпати і семигордські гори. Радости не було кінця, однак в короткім часі все змінило ся. Тії, що перші виїхали на привитане Владикки, т. є. декотрі сьвященники зі сторони угорської і галицької, як також поодинокі сьвіцькі люди заохочені тим приміром немилосердно кидають колоди і каміне під ноги свого першого Владикки. Хто се ті люди, знаємо всі з кацапської „Правди“, „Американського Вїстника“, царславного „Свїта“ і недоученого „Поступа“.

Ісус Христос мав дванацять апостолів, а межі ними був один зрадник, запроданець Юда Іскаріотський. Неварська Русь не може тоже зістати по заду, тож межі трома делегатами, яких вислала на привитане Владикки до Нью Йорку, знайшов ся один зрадник, запроданець в особі Ф. Г., на жаль каснера церковного, предсідателя комітету і агента від шифкарт, як також продавця молитвословів. Той хотачи відіграти роль блазна, вернувши з конвенції в Нью Йорку, на свою руку і для свого власного интересу, і подібних собі людей змінив цілковито ухвалу сеї кон-

венції. Чув той чоловік ухвалу усіх делегатів, що усі одноголосно ухвалили прийняти Владикку за голову гр. кат. церкви і переписати церков під опіку Владикки; тепер однак при нових виборах комітету церковного, котрі відбули ся за помочию карток з махерствами на галицькій спосіб, зістала вибрана більша половина самих фальних людей, котрі зійшовши ся потайки на мітинг, як здаєсь, урадили дуже недобрі річи, голосять, що они не узнають Папу як голову Вселенської церкви і відірають ся від свого гр. кат. Владикки як і також гр. кат. віри.

На місце гр. кат. пароха, котрий усіма силами перешкаджає в виконаню їх диявольських плянів, заордерували собі независимого, а вигнаного з Вініпегу „папу канадійского“, Івана Бодруга.
Правдоподобно куратори неварської церкви в сам час стали в пригоді бездомному „папі“, бо сей не роздумував довго, зараз таки заявив ся в Великодну суботу.

Та доля судила інакше! Нарід довідав ся про махерства кураторів, заняв грізну позицію против „папи канадійского“ і зібрав ся громадно коло церкви і запротестував против „папского благословенства“ а на богослуженє запросив свого місцевого пароха; „папа“, як не пишний, задоволив ся тим, що скинувши своєю „папску тогу“ виліз на хор і помагав дякові.

Отак скінчила ся отся трагікомедія. Воно смішне, но й сумне, ба й дуже сумне. Сей факт кидас ярке світло на справні церковні в Америці. Кількох несовістних кураторів рядить народом самовільно, робить роздор, провадить на роздорже, туманить і зневірює до всего. Куратори з Неварку: Михайло Баран, яко предсідатель, Федько Грицей яко каснер, Михайло Любинець і Дмитро Гриців яко контрольори на власну руку спроваджують з Вініпегу „душнастиря“, не питають ся народу, чи він годить ся на се, но з гори наказують ему покидати свою віру, свою церков, щоб лиш задовольнити свої амбіції. А треба знати, що кураторам місцевий парох, о. Ал. Пеленьский, був дуже не на руку, бо сей в першій мірі домагав ся рішучо контролі грошей церковних, котрих они рядять на свій спосіб, не представляючи докладних рахунків, дальше всіма силами старав ся, щоб церкву в Ньюарку як найкорше записати в „trust“ на нашого епископа. Сего всего боялись куратори, бо звістно, щось там їх руки не чисті, а церков записати в „trust“ на епископа се значить раз на все покінчити з нечесною роботою, а се їм цілком не на руку. Ганьба Вам панове куратори! Ви провадите підпольну роботу, за котру колись буде мусіли відіовидати! Нарід бо прозрить, нарід побачить в недовзі, хто єсть ворог, а тогди горе вам, фарисеї, горе вам душегубці, що систематично ведете нарід руский до загибелі, відбираючи ему насильно все то, що єсть для него найдорожшим скарбом сего свїта.

Схаменіть ся!
П. Довгань з Борщова.

Книжки

які можна дістати в складі книжок „Свободи“:
Америка ..... 15 ц.
Ангил та пустельник і т. і. .... 15 ц.
Біблія велика ..... 2 дол.
Борба клас і чому робітники організують ся ..... 15 ц.
В Старім і Новім краю ..... 25 ц.
Гріхи міліонерів і т. п. С. 7. .... 15 ц.
Дещо з історії православної місії в Америці ..... 10 ц.
Дещо про звїрята ..... 30 ц.
Дві левади і т. п. С. 5. .... 15 ц.
Дорога Любови, то Божа дорога. С. 6 ..... 15 ц.
Драгоманів ..... 25 ц.
Емігрант ..... 15 ц.
Жовнір ..... 10 ц.
Журавлі ..... 10 ц.
Житє Ісуса Христа ..... 1.50 дол.
Житє зарібки, організації і т. п. в С. О. л. жвахах ..... 15 ц.
Земельне питанє ..... 15 ц.
Зуб за зуб ..... 10 ц.
Казки про Жидів ..... 15 ц.
Історія Руси з образками ..... 10 ц.
Капітал і праця ..... 15 ц.
Книжка Рахункова ..... 50 ц.
Казки про Жидів ..... 15 ц.
Марія ..... 10 ц.
Многострадальний народ, огляд історії українського народу ..... 20 ц.
Наверненнй Грїшник ..... 20 ц.
Народний рух австро-угорських Русинів ..... 15 ц.
Новий Завіт ..... 2 дол.
Образки і загадки ..... 10 ц.
Оповіданя ..... 15 ц.
Оповід. про заздрих богів. .... 10 ц.
Про відступників від православія ..... 10 ц.
Про нутро землі ..... 25 ц.
Підземні скарби ..... 25 ц.
Покуса ..... 10 ц.
Цесартир ..... 1 дол.
Релігійні вірованя старинних народів ..... 20 ц.
Розмова Поляка з Русинном ..... 10 ц.
Смерть ..... 10 ц.
Стародавні казки та оповіданя ..... 15 ц.
Степові люде ..... 15 ц.
Страж ..... 20 ц.
Стріляй на смерть, робітнича драма ..... 15 ц.
Товариска ворожка ..... 15 ц.
Унія в Америці ..... 20 ц.
Хто з чого жне ..... 15 ц.
Які то є люди на землі, з 20 образками ..... 50 ц.
Як мужик ходив до царя правди шукати ..... 15 ц.
Через кордон ..... 15 ц.
Якої нам треба науки ..... 5 ц.
Руско-англійский тлумач ..... 60 ц.
Польско-англійский тлумач ..... 60 ц.
Кольоди ..... 15 ц.
Молитвенники в красній оправі
Бог Надежда моя ..... 2.50 дол.
Хліб Думі ..... 2.50 „
Druh Duszi ..... 1.50 „
Druh Duszi (в звич. опр.) ..... 75 ц.
Молитвенник малий ..... 1.50 дол.
Вінець ..... 1.50 „
Зборник ..... 2.30 „

Також можна дістати:
Книжочки колекторські церковні ..... 10 ц.
Книжочки Братські ..... 10 ц.
Метрики хрещеня ..... 3 ц.
Метрики шлюбні ..... 3 ц.
Метрики смерті ..... 3 ц.
Помяник померших душ 10 ц.
Пишіть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson Str., New York, N. Y.

В загальнім інтересі
прошу вас списати мені чям скорше імена і докладні адреси всіх готельників, сторників і тих, що посилають гроші до краю та продають шифкарти на вашім плеїзі а котрі роблять з нашими людьми бизнес.
Напишіть також якої они народности.
Спис такий засилайте на адресу
Jno J. Ardan, 339 Second Ave. New York, N. Y.
Сподіють що жаден сьвідомий Русин не буде се зробити.
З поважанем — Іван Ардан.

Накладом „СВОБОДИ“ вийшли Папері листові окрашені гарними вієтетами і портретами наших руских геніїв — Шевченка, Драгоманів, Франко, Лисенко і Богдан Хмельницький. Продає друкарня „Свободи“ по ціні 50 пт., за 25 штук. Адрес: „SVOBODA“ 184 Hudson Str. New York, N. Y.

Українське Видавництво „Ранок“ в київ. Вийшли з друку книжки:

Драгоманов М.: „Старі хартії вільности“ 40 коп., „Рай і поступ“ 40 коп., „Заздрі боги“ 10 коп., „Швейцарська спілка“ 10 коп., „Про волю віри“ 10 коп., „Свагелська віра в старій Англії“ 5 коп., „Царство Боже внутрі вас“ Л. Толстого 10 коп. — Стеценко К.: „Ще не вмерла Україна!“ слова П. Чубинського, народне видання (ноти) 15 коп., „Прометей“ слова Ол. Коваленка (ноти) 45 коп. — Піменова: „Цілість держави і автономія“, перекл. Ол. Коваленка 3 коп. — Коваленко Олекса: „Горбоконик“ казка віршами 20 коп. — Лозинський М.: „Лольський і руський революційний рух і Україна“, І. частина 35 коп. — „Розвага“ український декламатор Артистичний збірник поезій, оповдань, жартів, сатири і гуморесок для читання і деклямування на сцені, вечерицях, літер. збірках, драмат. школ. і ин. Уложив Олекса Коваленко, том І, друге видання, до боо стор. гарного друку з 62 портретами поетів письменників і артистів, з малюнками і вієтетами. Ціна 1 карб. 25 коп., в артистичній оправі і карб. 75 коп. — Теж Том ІІ, в якому надруковані твори, що не увійшли в перший том, з 50 портретами до 500 стр. Ціна 1 карб. в оправі і карб. 50 коп. Адреса: Українське видавництво „Ранок“, Київ, Іванівська 75, Олекси Коваленкові. — Росія. (19-22)

КАЛЕНДАРІ на рік 1908, видаві Р. Н. Сюзом Ціна книгарска для нечленів вносить 35 цнт. R. Publishing & Exchange Co. 184 Hudson Str., New York, N. Y.

Одинокий руский адвокат і нотар на цілу Америку Донтор прав ЮЛІАН ЧУПКА Консулярний комісар. Полагає всі справи в Галіччині Процеса спадкові і ґрунтові. Відбор гроші від довжанив. Справи війскової Сторяджує контракти, повномочія і всі інші документи. Перепроваджує інтабуляції і всі виписи гіпотечні. 2-3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA Адрес поштової: JULIAN CZUPKA, L.L. D. P. O. Box 372. WILKES-BARRE, PA.

UNION Ticket Agency ПРОДАЖА ШИФКАРТ 203. Lackawana Ave. SCRANTON, PA.

Найкраще місце, де можна купити шифкарту до старого йфуа, як також переслати гроші до Галіччини, Угорщини, Росії і других країв по тій ціні. Давно також позички на моріч.

Frank Posluszny Готельник Найліпші тутешні і імпортовані напитки. Пиво довозить до дому, не треба носити на плечах. Телефони: Bell 39—J Hemlock P. & A. 41 South 1109 Carson St. PITTSBURG, PA.

ПОЗІР! ПОЗІР! Звертаємо увагу усіх Ви. Родимців що одиницим управлінням до пересилки грошей на стейт Коннектикут в ГАВРИЙЛ ДЗЯДИН, 130 Main Str., Derby, Conn. який є нотарем публичним і має кавію в стейті в сумі 10.000 доларів. У всякій справі удавайте ся лиш до аєсто. Він виробляє повновласти, контракти купна і продажі і т. д. Полагає всі справи війскові як увільняє від асентеруку, контролю, вправ і т. п. Продає шифкарти на всі ліпні корабельні. Міняє і пересилає гроші до всіх країв. Тому, Родамці, проч в чужини а удавайте ся лиш до: GABRIEL DZIADYK, 130 Main Str., Derby, Conn

GERMAN SAVINGS & DEPOSIT BANK Капітал і Надвишка \$700.000.00 Депозити 4.700.000.00 Пересилає також гроші до краю, продає шифкарти, виробляє контракти, полагає всі справи війскові, а від аложених грошей влітять 4 процент. Банк сей затверджений гвернером стейту. Розмовтесь в нім по руски. 50 per 14th & Carson Sts., Pittsburg, Pa.

\$3.50. Рідка спосібність! Ми закупили за годинку цілий фабричний запас сях годинок за дуже низьку ціну. Сі годинки були продавані по 15.00 дол., однак ми тепер продаєм їх по 3.50 дол. Мають на 20 літ тревалу позволочувану коверту. Годинки сунь мужескі або дамскі, гарантовані на 20 літ і васадувані цінними камінями. Показують час як найдокладніше і тому сунь поручені усім тим людям, котрі працюють прим. при заводських. Таку годинку вислаємо за одержанем 3.50 дол. або послаємо через експрес на С. O. D. 3.50 дол. і оплати експресу уповажнію кожного до вичночної власности годинки. Оглянути її можна ще перед заплатаю. ДАРОМ гарний позволочуваний годинник в брелючок до кожної годинки. Пишіть докладний адрес: R. A. PRETER & Co. 52 Dearborn Str. Chicago, Ill. (9-21)

Harry E. Paul. Робить камінні нагробники, хрести, памятники. Ріг Пайн і Маркет улицы, ПОРТ КАРБОН, ПА. ДОНТОР ШТАЙН. Гроуди: від 8 до 10 рано, 1 до 3 по обіді, 7 до 9 вечер. 18 E. Oak St., Шенандоа, Па.

Dr. E. J. LARKIN Дентист. 40-08 Офіс отворений від 7-ої рано до 8-ої пополуд. В неділі від 10-ої год. рано до 12 пополуд. 24 Elizabeth Street, Derby, Conn ВСІ РОБОТИ ГАРАНТУЮТЬ СЯ. Офіс коло Derby Gas Company.

HOWARD ALBERT, Аптінар. Продає всілякі ліки по найнижших цінах. Ліки Севери. ЛАНСФОРД, ПА.

Перший Народний Банк в Шенандорі, Па. Капітал \$100.000.00 Надвишка 150.000.00 Нерозділені зиски 22.437.34 Депозити около 1.000.000.00 Банк сей має найбільшу надвишку зі всіх банків в Шенандорі. Уряд Злучених Держав переховує в нім свої гроші. Банк отворений від 9 рано до 3-ої пополудни. Приймає вклади від долара, по частям. Хто хоче, або свої гроші, або проценти, нехай їх вложать до Першого Народного Банку в Шенандоа, Па.

Good Coffee Making. Роблене додрої каби. Зробити добру каву, значить вибрати відповідну каву, змолоти єю і додати Правдивої франкової домішки. Она додає каві лучшего смаку, неутралізує всі алі наслідки і робить єї дешевшою. Але уважайте на знак охоронний — млинок кавовий на кожній паці. HEINRICH FRANCK SOEHNE & CO. Американська філія: PLUSHING, N. Y.

УЖИВАЮЧИ ТЮТЮН. Золота годинка і ланцюшок, гарантований на 20 літ, вартости 23 доларів. Таку годинку дамо кождому, хто поможе нам розповсюдити наш найліпшої якости тютюну. Ви можете легко розпродати тютюну за 6 доларів між ваших приятелів і єл те дістанете даром сию гарну годинку. Подайте нам свою вибрану адресу. EUROPEAN TOBACCO CO. 33 Leonard Str., Dep. 51, New York, NY.

РУСИНИ! Ся хочете дістати добру і ману домовину і щоби похорон виносив Вас як найшанше, удайтесь до: JOSEPH COLWELL, 180 MAIN STREET, DERBY, CONN. Telephone Calls Office 52-2, House 18-2. А подякуєте і пізнаєте чесного чоловіна.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERSVILLE, PA. Капітал \$50.000.00. Надвишка нерозділені зиски \$93.000.00 Заснований 1864 року. Найстарший Народний Банк Скулжил Кавнті. Провадить загальний банковий бізнес. Видає міжнародні жомі ордер, драфти і пересилає гроші до всіх частий світа Позичає рощі на реальности. Депозити єго банку подвоились протягом ослїдних 5 літ і вносять тепер около \$500.000.00. Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Стефан Рябець має у себе найліпші напитки, цигари і папіроси. Має танок добре заряджену гресерню. СПРОБУЙТЕ! Mahanoy Plane, Pa.

Dr. J. SZLUPAS, 1419 N. Main Ave., Scranton, Pa. Можна єго бачити в офісі: від 8-ої до 10-ої год. рано, від 2-ої до 4-ої попол., від 7-ої до 10-ої вечер. Old Phone 1269—B

K. G. CIESLAK, ФОТОГРАФ. Ся хочете в малой фотографії зробити великий портрет, то пришліть мені малу фотографію, а я Вам в неї зроблю таку велику як лиш хочете. 2787 PENN AVE., 12th & CARSON STS. S. S. PITTSBURG, PA. 710 BRADDOCK AVE. BRADDOCK, PA.

Dr. Teofil A. Stafzynski ЛІКАР. Лічить всілякі короби, жіночі, мужескі і діточі — совістно. Вилічене, если можливе, гвалтує. Годниці урядові: від 8 до 10 рано, від 12 до 3 пополудни, від 7 до 9 вечер. 48. 15th Str. S. S. PITTSBURG, PA.

Агенція Корабельна і Пересилка Грошей. Заинкорпорована в Стейті Нью Джерсі. Капітал 50.000.00 д. 184 Hudson St., New York, N. Y. Банк сей залагоджує слїдуючі справи: 1) Пересилає гроші до всіх країв і держав світа по цінах можливо найтанше і як найкорше. 2) Продає шифкарти на різні лінії корабельні до старого краю як також з краю до Америки по тих самих цінах, що і самі компанії по своїх головних офісах в Нью Йорку. 3) Виробляє повновласти, контракти купна і продажі заосмотрені підписом ковауля; перепроваджує процеси спадкові, інтабуляції, екстабуляції, колектує гроші і взагалі перепроваджує всякі інші справи зі судами і старокрасними властями при помочи звисних старокрасних нотарів і адвокатів. 4) Полагає всі справи війскові, як: увільнене від асентируку, війскової контролі, увільнене від вправ і т. п. 5) Вирабляє паспортти для емігрантів вїзджаючих до краю. 6) Дає поради в процесах против компаній в разі калїцтва, смерти, новиначених кейдів і в других правних американських справах. 7) Міняє гроші — старокрасні на американські і американські на краєві після біжучого курсу. Крім сего Банк Руских Емігрантів готов служити порадою і інформаціями також в других справах, особливо тим, котрі приїжджають до Нью Йорку а не сунь ознакомлені з містом. Банк Руских Емігрантів вкладає гроші на процент до американських і краєвих банків. Десята часть з чистого доходу Банку Руских Емігрантів призначена на Руский Народний Еміґраційний Дім в Америці. З поважанем. Дирекція: Г. Дзядиц предс., А. Сабка місто-предс., К. Курчів кас., С. Ядловский секр. Адрес: R. Publishing & Exchange Co. 184 Hudson St., New York, N. Y.

HERMAN SCHULTZ, Консуляр і будівничий. Всі роботи полагає сей час і точно, як таном подає ціни на всілякого рода роботи. 36 АДРЕС: Housatonic Ave., Derby, Conn.

ВИРОБИ БРАЦКІ машлі, шапки, відзнаки, хоругви, униформи. Цінней і провнй вислає даром. Можете писати до нас по руски, словенськи або польськи. Р. Н. MORGAN 13 N. MAIN ST. SHENANDOAH, PA.

MERCHANTS NATIONAL BANK Шенандоа, Па. Капітал 100.000.00 дол. Надвишка 120.000.00 дол. Депозити вище пів міліона доларів. Се є одиникий Банк в Шенандоа, Па. що має свій власний будинок, в яким містять ся почта. Вкладайте гроші до того Банку а дістанете від них процент. Банк сей вплачує що року тисячі доларів проценту своїм костумерам, котрі мають в нім свої гроші. Там розмовляє ся по руски. Merchants National Bank на розі улицы Мейн і Лойд, Shenandoah Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці. ДРИТЬ ПИВО НА КРАЄВИЙ СПОСІВ, БЕЗ ВСЯКИХ ПРИМІШОК. Хто лиш раз по- Голова від него коштує сего пива, ніколи не болять, то иншого вже не боєсть здорове і буде щити, поживне. НЕ ТРЕБА ЄГО ЗРЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ. E. ROBINSON'S SONS, LAGER BEER BREWERY, 435 to 455 N. 7-th Str. SCRANTON, PA. Telephone calls: GENERAL OFFICE 2333. NIGHT CALL 4854.

TELEPHONE 2085 ORCHARD. ІЛІЯ РОЗЕНТАЛЬ РУСКИЙ АДВОКАТ 404 GRAND St. NEW YORK.